

Ebba Laitinen

KEVYTTÄ VIIHDETTÄ VAI POLIITTISIA NÄKÖKULMIA?

Diskurssianalyysi Britannian kuninkaallisiin liittyvästä
uutisoinnista Ilta-Sanomien viihdeuutisissa

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Marraskuu 2023

TIIVISTELMÄ

Ebba Laitinen: "Kevyttä viihdettä vai poliittisia näkökulmia? – Diskurssianalyysi Britannian kuninkaallisiin liittyvästä uutisoinnista Ilta-Sanomien viihdeuutisissa"

Kandidaatintutkielma

Tampereen yliopisto

Journalistiikan opintosuunta, viestinnän monitieteinen tutkinto-ohjelma

Marraskuu 2023

Tämän tutkielman tavoitteena on selvittää, miten Britannian kuninkaallisia, hovia ja monarkiaa esitetään Ilta-Sanomien viihdeuutisissa. Britannian kolonialistinen historia yhdistetään nykypäivänakin vallitseviin konflikteihin, mutta silti kuninkaalliset mielletään viihteellisiksi hahmoiksi. Kuninkaallisuutisia analysoimalla tarkastelen tutkielmasani, millaisin diskurssein kuninkaallisia ja Britannian hovia aineistossani esitetään. Lisäksi tarkastelen, tuodaanko Britannian kolonialistista historiaa aineistossani esiin ja että onko kuninkaallisuutisilla relevanssia poliittisen keskustelun herättämisessä.

Tutkielmani aineisto koostuu 13:sta Ilta-Sanomien verkkosivujen viihdeuutisissa aikavälillä 1.1.2022-9.2.2022 julkaistusta kuninkaallisartikkelista. Rajasin aineistoni julkaisuihin, joiden otsikossa mainitaan kuningatar Elisabet, mutta käsittelen analyysissä hänen lisäksi myös muita Britannian kuninkaallisia sekä hovia kokonaisuutena. Aineiston rajallisuuden vuoksi tutkielman tulokset eivät ole yleistettävissä kaikkeen suomalaisen kuninkaallisuutisointiin.

Analyysin tuloksena paikallistin aineistostani kolme diskurssia: kansa- ja yhteisödiskurssi, perhediskurssi sekä uhridiskurssi. Diskurssien pohjalta uutisointia johdattelevat hovin sisäinen ja ulkoinen vastakkainasettelu, yleisön tunteisiin vetoaminen sekä kansan ja hovin välisen yhteyden painottaminen. Kolonialismi ja sen vaikutukset nykypäivänä eivät näyttäyty aineistossani merkittävänä osana uutisointia. Kuninkaallisuutisten poliittinen potentiaali kytkeytyy aineistossani uutisten sisältämiin poliittisesti relevantteihin tietoihin sekä siihen, että kuninkaalliset voivat julkisuudenhenkilöinä rakentaa uutisarvon aiheille, joista ei muuten viihdejournalismissa uutisoitaisi.

Esitän tulosteni pohjalta, että Britannian kolonialismihistoria rakentuu viihteellisessä kuninkaallisuutisoinnissa satunnaisesti osaksi kuninkaallisten tarinaa, ei niinkään osaksi nykypäivän konflikteja. Katson, että kuninkaallisuutisten poliittista vaikutusta ei kuitenkaan ole mielekästä sivuuttaa viihteellisyyden vuoksi. Kuninkaallisuutisissa vaikuttaa esiintyvän poliittisesti relevantteja tietoja, joita yleisö kykenee suhteuttamaan kuninkaallisuutisten ulkopuoliseen todellisuuteen. Näin uutiset voivat herättää poliittisempaa keskustelua ja ajattelua.

Avainsanat: viihdejournalisismi, julkisjournalisismi, kuninkaalliset, diskurssi, kolonialismi

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	4
	2.1 Viihdejournalismi ja julkkisjournalismi	4
	2.2 Britannian kuninkaalliset viihde- ja julkkisuutisissa	6
	2.2.1 Kuninkaallisuutisten diskurssit ja narratiivit	6
	2.2.2 Britannian kuninkaalliset julkisuudenhenkilöinä	7
	2.3 Viihde- ja julkkisjournalismi yhteiskunnallisena vaikuttajana	9
3	AINEISTO JA METODI	13
	3.1 Tutkimusaineisto	13
	3.2 Metodi	14
4	ANALYYSI JA TULOKSET	18
	4.1 Kansa- ja yhteisödiskurssi	18
	4.2 Perhediskurssi	24
	4.3 Uhidiskurssi	28
	4.4 Yhteenveto ja johtopäätökset	33
5	POHDINTA	36
	LÄHTEET	38
	LIITE 1: TUTKIMUSAINIETO	42

1 JOHDANTO

8. syyskuuta 2022 Britannian ja monen muunkin maan kansaa kohtasi ainakin näennäisesti suru, kun Britanniaa seitsemänkymmenen vuoden ajan hallinnut kuningatar Elisabet II menehtyi 96-vuotiaana. Tapahtuma ylitti kansainväliset uutiskynnykset, ja myös suomalaisissa päivä- ja iltapäivälehdissä kirjoitettiin muun muassa kuningattaren elämäntarinoista ja hänen kuolemansa aiheuttamista muutoksista.

Kuningattaren poismeno ja sen jälkeinen valtikan vaihdos Britanniassa herättivät kuitenkin myös kritiikkiä. Kun kuningas Charles kruunattiin toukokuussa 2023 virallisin juhlimenin kuninkaaksi, kokoontui Lontoon kaduille kuninkaallisfanien ohella mielenosoittajia *not my king* -kyltteineen. Poliisi pidätti kruunajaispäivänä kaikkiaan yli 50 mielenosoittajaa. (Kennedy 2023.)

Kruunajaiset eivät olleet ensimmäinen kerta, kun Britannian kuninkaallisiin tai monarkian historiaan on kohdistettu kriittisiä näkökulmia. Britannian aikanaan harjoittaman kolonialismin eli siirtomaatoiminnan katsotaan vaikuttavan maailmaan yhä tänä päivänä. Esimerkiksi konfliktin Israelin ja Palestiinan välillä on ehdotettu kytkeytyvän osin Britannian kolonialistiseen historiaan (Greenwood 2021). Kolonialismin haittavaikutukset eivät rajoitu vain Britannian siirtomaatoimintaan: yleisemmällä tasolla kolonialismia on määritelty yhdeksi vähemmän käsitellyistä syistä sille, että jotkut entiset siirtomaavaltiot ovat nykyään taloudellisissa vaikeuksissa (United Nations 2023). Britannian monarkian valta on maan historiassa ulottunut esimerkiksi maan armeijaan ja kirkkoon, joilla oli aikanaan merkittävä rooli Britannian kolonialistisessa toiminnassa (Aldrich ja McCreery 2016, 29).

Kuninkaallishahmot ovat vakiokasvoja sekä kansainvälisissä että suomalaisissa uutismedioissa, ja iltapäivälehdissä heihin liittyvät uutiset sijoitetaan usein *viihdeuutisiin*. Viihdeuutiset eroavat muista uutisista siten, että tiedottamisen lisäksi niiden tavoitteeksi voidaan katsoa myös yleisön viihdyttäminen (Kivioja 2008, 82). Itse Ilta-Sanomien viihdetoimituksessa työskennellessäni olen havainnut, että kuninkaallisuutisten aiheissa painottuvat usein kutkuttavat kuninkaallisperheen sisäiset kiistat, hauskat

henkilökohtaiset yksityiskohdat sekä monarkian näyttävät juhlamenot siitäkin huolimatta, että kuninkaallisten edustaman rakenteen, monarkian, toiminta menneisyydessä liitetään nykypäivänkin konflikteihin.

Katson, että viihdejournalismin relevanssia yhteiskunnallisen keskustelun herättäjänä ei tulisi sivuuttaa ainoastaan siksi, että viihdejournalismo tavoittelee tiedottamisen ohella myös viihdyttämistä. Vaikka journalismin kaupallistumisen ja keventymisen on ehdotettu tekevän journalismista vähemmän poliittisesti osallistavaa (Hujanen 2009, 114), on myös viihteellisillä, poliittisia aiheita käsittelevillä mediasisällöillä katsottu olevan merkitystä poliittisen ajattelun herättämisessä ja muotoutumisessa (Weinmann ja Vorderer 2018, 476). Viihdejournalismin ja julkisuudenhenkilöiden juttuaiheina on ehdotettu toimivan reitteinä yleistajuistaa poliittisia aiheita julkiselle yleisölle ja heille, jotka eivät muuten olisi politiikasta tai yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneita (Penney 2022, 11).

Koska yleisöllä on kyky tunnistaa poliittisia otteita myös viihteellisiksi tarkoitetuista mediasisällöistä (Weinmann ja Vorderer 2018, 476) ja tarkastella niitä suhteessa maailmaan, voidaan viihteellisten sisältöjen jaotteleminen poliittisen keskustelun kannalta turhiksi ja toisten sisältöjen painottaminen tärkeinä nähdä jopa hieman harhaanjohtavana. Katson tutkielmassani, että viihdejournalismin kuninkaallisiin liittyvät sisällöt voisivat tuoda ilmi Britannian kolonialistista historiaa sekä sen vaikutuksia nykypäivänä. Lisäksi katson, että viihde- ja kuninkaallisuutisoinnissa voitaisiin tuoda ilmi myös muita poliittisempia näkökulmia, joiden kautta yleisöä voidaan osallistaa yhteiskunnalliseen keskusteluun ja ajatteluun. Ongelmanasetteluani ohjaa ajatus journalismista sosiaalisen konstruktionismin kautta: tapa, jolla maailmasta kollektiivisesti viestitään ja ajatellaan, vaikuttaa siihen, millainen todellisuus maailmasta syntyy (Elder-Vass 2012, 4). Näin ollen viihdejournalismissa on mahdollisuus tuoda ilmi monarkian haitallista historiaa ja yhteiskunnallisempia ongelmia siinä missä muillakin journalismin osa-alueilla.

Tässä tutkielmassa tarkastelen sitä, millaisten diskurssien välityksellä Britannian kuninkaallisia ja monarkiaa esitetään Ilta-Sanomien viihdeuutisissa tammi-helmikuussa 2022. Olen kiinnostunut tutkimaan sitä, tuodaanko Britannian kolonialistista historiaa ja sen

vaikutuksia esiin osana kuninkaallisiin liittyvää todellisuutta. Lisäksi tarkastelen, esiintyykö kuninkaallisuutisoinnissa muunlaista yhteiskunnallisen keskustelun herättelyä. Tutkielmani aineisto on kerätty aikavälillä 1.1.2022-9.2.2022 Ilta-Sanomien verkkosivustolla julkaistuista, kuninkaallisia käsittelevistä viihdeuutisista, joiden otsikoissa mainitaan kuningatar Elisabet. Perustelen aineiston rajausta tarkemmin luvussa 3.1. Analysoin aineistoani diskurssianalyysin keinoin.

Olen tiivistänyt tutkielmani tavoitteet seuraaviksi tutkimuskysymyksiksi:

1. Millaisia diskursseja kuninkaallisuutisissa esiintyy Ilta-Sanomien viihdeuutisissa tammi-helmikuussa 2022?
2. Huomioidaanko diskursseissa Britannian kolonialistista historiaa ja sen haittavaikutuksia osana kuninkaallisiin liittyvää todellisuutta?
3. Tuodaanko kuninkaallisuutisten kautta esiin aiheita, jotka voisivat herättää yhteiskunnallista tai poliittista keskustelua?

Tutkielmani koostuu viidestä pääluvusta. Seuraavassa luvussa esittelen tutkielmani teoreettisen viitekehyksen. Sen jälkeen siirryn esittelemään aineistoani ja sen rajausta sekä kuvaamaan käyttämäni tutkimusmenetelmän, diskurssianalyysin. Luvussa neljä esittelen aineiston analyysin tulokset sekä suhteutan niitä tutkielmani teoreettiseen viitekehykseen ja tavoitteisiin. Viimeisessä luvussa pohdin tutkielmani rajoitteita, tutkimuksen tavoitteiden saavuttamista sekä mahdollisia tutkimusaiheeni kehityssuuntia.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tässä pääluvussa esittelen tutkielmani teoreettisen viitekehyksen. Alaluvussa 2.1 määrittelen tutkimukseni kannalta olennaiset journalismin osa-alueet, *viihdejournalismin* ja *julkisjournalismin*, sekä tutkielmalleni olennaisen julkisuudenhenkilön käsitteen. Alaluvussa 2.2 esittelen aiempia tutkimustuloksia siitä, miten Britannian kuninkaallisia uutismedioissa esitetään. Lisäksi avaan tapoja, joiden kautta Britannian kuninkaallisista luodaan kuninkaallisuutisissa kuvaa julkisuudenhenkilöinä. Alaluvussa 2.3 esittelen, mitä tarkoitetaan viihde- ja julkisjournalismin *poliittisella potentiaalilla* ja määrittelen keskeisen *poliittisesti relevantin tiedon* käsitteen. Lisäksi tarkastelen viihde- ja julkisjournalismin poliittiseen potentiaaliin liittyviä mahdollisuuksia ja rajoituksia.

2.1 Viihdejournalismo ja julkisjournalismo

Kuten johdantoluvussa määrittelin, viihdeuutinen voidaan mieltää viihdemaailmaa käsitteleväksi uutiseksi, jonka tavoitteena on tiedottaa ja viihdyttää. Vaikka viihdejournalismin sisältöjä kulutetaan paljon ja viihdejournalismo on muodostunut omaksi journalismin osa-alueekseen, ei sitä ole määritelty täysin tarkkarajaisesti. Viihdeuutisen määrittelyn pohjalta käsitän viihdejournalismin tutkielmassani journalismiksi, jonka tehtävänä on sekä viihdyttää että tiedottaa. (Kivioja 2008, 82.)

Viihdejournalismin muotoutumisen on katsottu liittyvän journalismin kaupallistumiseen. Journalistiset mediat pyrkivät palvelemaan yleisöään entistä enemmän eri tavoin, ja markkinoiden paine vaikuttaa siihen, miten ja millaista journalismia tuotetaan. Juttuaiheiden valintaan vaikuttaa aiheen tärkeyden lisäksi myös se, mitä yleisö haluaa nähdä, kuulla ja lukea, eli millaista journalistista sisältöä he ovat halukkaita ostamaan. Journalismi on siis muuttunut ihmisläheisemmäksi. (Hujanen 2009, 112–113.) Kiinnostuksen painottamisen voidaan ajatella liittyvän myös viihteellisempien sisältöjen painottumiseen. Viihdeuutiset ovatkin yhä useammin luetumpia kuin esimerkiksi politiikan uutiset, jotka usein mielletään yhteiskunnallisesti merkittävämmiksi (Penney 2022, 13).

Viihteellisyys voidaan mieltää keskeiseksi elementiksi iltapäivälehtijournalismissa. Iltapäivälehdissä viihteellistetään vakavampiakin juttuaiheita (Kivioja 2008, 17–18), ja

viihteellistymisen myötä eronteko viihdeuutisten ja muiden uutisten välillä on iltapäivälehdissä yhä haasteellisempaa (emt., 2008, 82). Iltapäivälehtien rooli ajanvietteenä ja rentoutumisen tilana onkin kasvanut viihteellisen uutisointityylin vuoksi. (emt., 2008, 199.)

Yhtenä erontekona viihteelliseksi miellettyjen iltapäivälehtien ja itsensä vakavasti otettavaksi mieltävien lehtien kuten päivälehtien välillä on niissä käytetty kieli. Journalistiset mediat, jotka pyrkivät painottamaan mielikuvaansa vakavasti otettavina, käyttävät usein neutraalia kieltä. Vastaavasti tabloidit eli iltapäivälehdet käyttävät usein tunteellisesti latautunutta kieltä. (Kitis ja Milapides 1997, 562.) Tietynlaisella kielenkäytöllä pyritään miellyttämään kunkin journalistisen median keskivertoista lukijaa (Conboy 2014, 176).

Viihdemaailmaa käsitteleviin uutisiin kuuluvat olennaisena osana julkisuudenhenkilöitä käsittelevät uutiset. Julkisuudenhenkilöitä käsittelevää ja heidän kauttaan viihdyttämiseen pyrkivää journalismin osa-aluetta on määritelty nimellä *celebrity journalism*, josta tässä tutkielmassa käytän suomenkielistä termiä julkkisjournalismi. Julkkisjournalismi käsittelee etupäässä julkisuudenhenkilöiden elämää, rakkauselämää sekä jopa heihin liittyviä valheita ja huhuja (Jerslev ja Mortensen 2023, 337). Vaikka journalismin eri osa-alueet pyrkivät kaupallistumisen myötä yhä enemmän yleisönsä viihdyttämiseen, esittää Graeme Turner (2014, 152), että julkkisjournalismi on ensimmäinen osa-alue, joka on pyrkinyt ensisijaisena tavoitteenaan viihdyttämiseen. Julkkisjournalismi sekä julkisuutisten lukeminen tarjoavat yleisölle mahdollisuuden rentoutua jokapäiväisten ahdistavien sisältöjen lomassa (Ahva ym. 2014, 188).

Julkkisjournalismi määrittyy muita journalismin osa-alueita enemmän kohteidensa eli julkisuudenhenkilöiden kautta, koska julkkisjournalismissa ei uutisoida muusta kuin julkisuudenhenkilöistä ja heihin liittyvistä asioista (Turner 2014, 145). Julkkisjournalismissa keskiössä ovat siis julkisuudenhenkilöt, joihin lukeutuvat viihdealan hahmojen kuten näyttelijöiden ja laulajien lisäksi myös enenevässä määrin esimerkiksi poliitikot. Julkkisjournalismi on kiteytynyt omaksi genrekseen omine julkaisualustoineen, mutta sen jansijan myös journalismin muilla osa-alueilla katsotaan kasvaneen. (Jerslev ja

Mortensen 2023, 337.) Esimerkiksi politiikanjournalismin on katsottu muuttuneen Iltalehdessä viihteellisempään ja julkisjournalismimaiseen suuntaan 90-luvulta 2000-luvun alulle: poliittisen päätöksenteon ohella poliitikkoihin liittyvissä juttuaiheissa on painotunut kiinnostus heidän henkilökohtaista elämäänsä kohtaan (Väliverronen 2022, 381).

Ennen tämänhetkistä digiaikaa ja sosiaalisen median paisumista nykyisiin mittakavoihinsa julkisuudenhenkilöt määriteltiin lähinnä urheilun ja viihdealan kuten tv- ja elokuvateollisuuden pohjalta. Tätä määritelmää ei edellä kuvatun viihteellistymisen vuoksi katsota enää validiksi. (Jerslev ja Mortensen, 2023, s. 335.) Nykyaikana julkisuus tai julkisuudenhenkilönä oleminen määrittyy jatkuvaksi toiminnaksi ja performatiiviseksi tekemiseksi, joka sisältää julkisuudenhenkilöiden fanien tai kannattajien kiinnostuksen ylläpitämistä sekä performatiivista eli ikään kuin esitettyä tai rakennettua intiimiyttä ja autenttisuutta. Julkisuudenhenkilö tarkoittaa siis henkilöä, joka on tuttu julkisuudesta eli kuuluisa. (Marvick ja Boyd 2011, 140.) Mikäli julkisuudenhenkilön pääasialliseksi määrittäväksi tekijäksi katsotaan kuuluisuus, voidaan samantyyppiseen julkisuutisointiin ja julkisuudenhenkilön määritelmään niputtaa niin näyttelijä, poliitikko kuin vaikkapa kuningatarakin.

2.2 Britannian kuninkaalliset viihde- ja julkisuutisissa

Tässä alaluvussa esittelen aiheeseeni liittyviä aiempia tutkimustuloksia. Luvussa 2.2.1 käyn läpi, minkälaisia diskursseja sekä narratiiveja, eli tarinallistamisen keinoja, Britannian kuninkaallisia käsittelevissä viihdeutisissa on katsottu esiintyvän. Luvussa 2.2.2 kuvaan tapoja, joilla Britannian kuninkaallisista rakennetaan kuninkaallisuutisissa kuvaa julkisuudenhenkilöinä.

2.2.1 Kuninkaallisuutisten diskurssit ja narratiivit

Britannian kuninkaallisia käsittelevien uutisten tutkimuksissa on keskitytty paljolti esimerkiksi britannialaisten iltapäivälehtien sisältöihin. Tutkimuksissa on keskitytty myös yksittäisiin kuninkaallishahmoihin tai tiettyyn kontekstiin liittyvään uutisointiin, kuten Dianan kuolemaan liittyvään uutisointiin (esim. Shome 2001) tai journalistisen median herttuatar Meghanista luomaan kuvaan (esim. Pramaggiore ja Kerrigan 2022).

Kokonaisuudessaan britannialaisessa kuninkaallisuutisoinnissa ole 2000-luvun alkuun mennessä katsottu olleen diskursiivista johdonmukaisuutta (Blain ja O'Donnell 2003, 30). *Diskurssilla* tarkoitetaan kielenkäyttäjältä toiselle kiertävää ja toistuvaa tapaa käyttää kieltä (Lehti, Haapanen ja Kääntä 2018, 7). Diskursiivisen johdonmukaisuuden puutteen voi tulkita siten, että kuninkaallisuutisissa esiintyvä kielenkäyttö ei ole ollut diskursiivisen tapaan toistuvaa. Kuninkaallisuutisissa esiintyvät diskurssit vaihtelevat britannialaislehdissä paljon niin uutismedioiden välillä kuin yksittäisten uutismedioiden sisäisesti (Blain ja O'Donnell 2003, 30).

Diskursiivisen johdonmukaisuuden sijasta britannialaisten lehtien kuninkaallisuutisissa on havaittu narratiivista eli kerronnallista johdonmukaisuutta. Kolme toistuvaa narratiivia ovat historiallinen narratiivi, satunarratiivi sekä saippuaopperanarratiivi. Historiallisessa narratiivissa nykypäivän kuninkaallisia peilataan historiassa hallinneisiin kuninkaallishahmoin ja heihin liittyviin tarinoihin. Satunarratiivilla kuninkaallisista luodaan tietynlaista haavekuvaa, joka samalla korostaa kuninkaallishahmojen utooppista elämää ja eroa tavallisiin kansalaisiin. Saippuaopperanarratiivissa puolestaan korostuvat draamatiikka, kuninkaallishahmojen väliset vastakkainasettelut sekä sensaatiohakuisuus. (Blain ja O'Donnell 2003, 80–85.) Journalistisessa mediassa tilaa ovat ottaneet myös esteettisyyden näkökulmat, mikä näkyy erityisesti aikakaus- ja muotilehdissä (emt., 2003, 20), joissa kuninkaalliset ovat edustaneet jo pitkään.

2.2.2 Britannian kuninkaalliset julkisuudenhenkilöinä

Journalistisessa mediassa Britannian kuninkaallisia esitetään julkisuudenhenkilöinä erilaisin keinoin. Julkkis- ja viihdejournalismissa kieli on yksi olennaisista välineistä esittää henkilö julkisuudenhenkilönä. Tuttavallinen kieli, johon kuuluvat esimerkiksi julkisuudenhenkilöille annetut lempinimet, on tapa pitää julkisuudenhenkilöt luontevana osana muuta uutisvirtaa. Tuttavuus saa lukijan tuntemaan yhteyttä julkaisun kontekstiin tai julkisuudenhenkilöön, vaikka hän ei samaistuisi julkaisuun muuten. (Conboy 2014, 176–177.) Kielen merkitys korostuu myös Britannian kuninkaallisiin liittyvässä viihde- ja julkkisuutisoinnissa. Britannian journalistisissa medioissa Britannian kuninkaallisia keuhystetään *julkisuusauraa vahvistavilla kielikuvilla* (Randell-Moon 2017, 400), eli

kielellisillä keinoilla, joilla kuva kuninkaallisista julkisuudenhenkilöinä vahvistuu. Media-kulttuurin, myös journalistisen median kulttuurin, on katsottu olevan avainasemassa luomassa ja rakentamassa julkista suostumusta monarkian olemassaololle ja valta-ase-malle (Clancy 2023, 333).

Britannian kuninkaallisista luodaan kuvaa julkisuudenhenkilöinä yksilöllistämällä heitä sekä vieroittamalla heitä poliittisesta keskustelusta journalistisessa mediassa. Kuninkaallisia hahmoja yksilöllistetään muun muassa painottamalla heidän persoonaansa sekä heidän erikoislaatuisuuttaan suhteessa tavallisiin ihmisiin. Esimerkiksi prinssi Williamin vuosien 2010 ja 2011 Uuden-Seelannin- ja Australian-vierailuja käsittelevissä uutisissa painotettiin sitä, miten tavalliset ihmiset kokivat ainutlaatuisia kohtaamisia kuninkaallishahmon kanssa. (Randell-Moon 2017, 400.)

Kuninkaallisten julkisuudenhenkilönä esittäminen on Britannian hoville välttämätön keino ”pysyä elitistisenä, perinnöllisenä instituutiona demokraattisen valtion puitteissa” (Randell-Moon 2017, 400). Yksittäisellä kuninkaallishahmolla voidaan siis katsoa olevan vaikutusvaltaa ja merkitystä siinä, minkälaista kuvaa monarkiasta yleisesti luodaan ja minkälainen kuva siitä jätetään luomatta. Kuninkaallisten valta ei kytkeydy vain monarkian rakenteisiin, vaan myös yksittäisten kuninkaallishahmojen julkisuuskuvaan.

Britannian kuninkaallisten perhedynamiikka, avioliitot sekä suhde Britannian kansaan ovat merkittävä osa heidän suosiotaan ja julkisuuskuvaansa. Nämä seikat toimivat myös keinoina irrottaa kuninkaalliset poliittisesta keskustelusta. Esimerkiksi kuninkaallisten esittäminen perheenä luo yleisölle tunnetta siitä, että he näkevät jotain henkilökohtaista tai intiimiä. (Randell-Moon 2017, 397–400.) Kuninkaallisten suosioon liittyy siis muihinkin julkisuudenhenkilöihin liittyvä, luvussa 2.1 mainittu performatiivinen intiimiys ja autenttisuus. Poliittisesta keskustelusta irrottamisen voidaan ajatella edistävän hovin yksittäisten hahmojen esittämistä julkisuudenhenkilöinä: yleisön on helpompi sijoittaa kuninkaalliset osaksi omaa arkeaan perheenjäsenenä ja aviopuolisoina kuin poliittisina toimijoina (emt., 2017, 397).

Kuninkaallisten hahmojen jatkuva esittäminen julkisuudenhenkilöinä journalistisessa mediassa on piirre, joka ylläpitää ja häivyttää esimerkiksi Britannian kolonialismiin liittyvää historiaa (Randell-Moon 2017, 393). Monarkian valta ei nyky maailmassa ole enää samalla tavalla sisäsyntyistä kuin se on aikanaan ollut, sillä poliittinen päätäntävalta ei ole yksinoikeudella monarkian ja sen edustajien (Clancy 2023, 333). Kuninkaallishahmojen vallan voidaan siis katsoa rakentuvan heidän roolilleen julkisuudenhenkilöinä. Koska sosiaalisen ja muun digitaalisen median käyttö on lisääntynyt, viihdeutisia kierrätetään ja kulutetaan entistä tehokkaammin (Jerslev ja Mortensen 2023, 334). Siksi valta, jota julkisuudenhenkilöt saavat roolimalleina, julkisen mielipiteen määrittäjinä sekä uusia arvoja ja normeja luovan kulttuurin keulahahmoina on määrittynyt uudelleen (emt., 2023, 334). Julkisuudenhenkilöt vaikuttavat yhä enemmän esimerkiksi etniseen taustaan, sukupuoliin sekä yhteiskuntaluokkiin liittyviin diskursseihin (Semati ja Zambom 2021, 160).

2.3 Viihde- ja julkisjournalismi yhteiskunnallisena vaikuttajana

Vaikka journalismin viihteellistyminen ja sen poliittisen osallistavuuden väheneminen on niputettu osaksi samaa kaupallistumisen ilmiötä (Hujanen 2009, 114), voi viihde- ja julkisjournalismi herätellä yleisöä myös poliittiseen ajatteluun ja keskusteluun esimerkiksi *poliittisesti relevanteilla tiedoilla*. Tällaisilla tiedoilla tarkoitetaan sitä, että viihdyttäviksi tarkoitetuilla mediasisällöillä voi olla demokraattisesti merkittäviä vaikutuksia, jos sisällöissä on otteita poliittisista aiheista. (Weinmann ja Vorderer 2018, 467.) Poliittisesti relevanttien tietojen voidaan ajatella tekevän mediasisällöstä sellaisenaan poliittisesti vaikuttavaa, oli kyseessä niin sanottu kova politiikanjournalismin uutinen tai pehmeä viihdeuutinen: yleisö ei välttämättä vain passiivisesti kuluta politiikkaan liittyvää sisältöä, vaan sisältöjä voidaan pureskella ja arvioida suhteessa erilaisiin argumentteihin sekä omiin näkökulmiin (emt., 2018, 469).

Viihdesisällöissä poliittinen vaikuttavuus kytkeytyy tunteisiin. Viihteellisen sisällön kuluttaminen, oli kyse sitten journalistisesta tai muun tyyppisestä sisällöstä, vetoaa yleisön

tunteisiin, kuten nautintoon. Tunteelliset reaktiot ovat avainasemassa myös poliittisessa viestinnässä ja sen vastaanottamisessa. (Weinmann ja Vorderer 2018, 476.)

Julkisuudenhenkilöiden vaikutus ja vaikutusvalta kulttuuriin yleisesti on kasvanut, joten julkisuudenhenkilöitä ei voida sivuuttaa politiikan representaatiota tutkittaessa (Ahva ym. 2014, 197). Näkemys julkisuudenhenkilöiden relevanssista poliittisen keskustelun herättäjinä on kuitenkin monijakoinen. Yhtäältä asema julkisuudenhenkilönä ei takaa poliittista vaikuttavuutta, sillä julkisuudenhenkilön ja yleisön välillä on saman tapainen asemaero kuin poliitikon ja yleisön välillä. Julkisuudenhenkilöt eivät välttämättä tuo tavallisen ihmisen ääntä osaksi julkista keskustelua, koska kuilu julkisuudenhenkilön ja yleisön välillä voi tuntua suurelta. (emt., 2014, 197.)

Kaikki viihde- ja julkisjournalismi ei herättele yleisöä poliittiseen tai yhteiskunnalliseen keskusteluun samalla tavalla. Esimerkiksi julkisuudenhenkilön aktivismi tai suora poliittinen kannanotto uutisessa voi rakentua joillekuille selkeämmin osaksi poliittista keskustelua kuin jokin muu julkis- ja viihdejournalismiin juttuaihe. (Penney 2023, 1254.) Julkisjournalismin poliittisen vaikuttavuuden heikkouksiin liittyy myös julkisuudenhenkilöihin yhdistyvä epävakaus. Julkisuudenhenkilöt saatetaan mieltää ärsyttäviksi tai median uhreiksi, mikä ei ole vakaa pohja poliittisen keskustelun herättämiselle. (Ahva ym. 2014, 197.) Sen, että julkisuudenhenkilö rakentuu median uhriksi, voidaan ajatella pitävän sisällään erilaisten tunteiden kuten säälin tai empatian herättämistä yleisössä. (emt., 2014, 197.)

Viihde- ja julkisjournalismin poliittista vaikuttavuutta tukee se, että julkisuudenhenkilöiden kautta journalistiseen mediaan voidaan tuoda myös tavallisia ja arkipäiväisiä aiheita, kuten sairaudet ja kuolema, jotka koskevat yleisöä mutta jotka eivät ilman julkisuudenhenkilöä ylittäisi uutiskynnystä. Julkisuudenhenkilöt voivat siis tuoda aiheille uutisarvon. Julkisuudenhenkilön journalistisessa julkaisussa hyödyntämisen tarkoituksena voi olla esimerkiksi lukijan empatian herättäminen tai aiheen inhimillistäminen. (Conboy 2014, 179.)

Viihdejournalismiksi luokitellut julkaisut ovatkin kyenneet herättelemään keskustelua viihdemaailman ongelmallisista rakenteista. Esimerkiksi vuoden 2021 tv- ja elokuva-alan Golden Globe -palkintogaalaan liittyvässä uutisoinnissa näkökulmina olivat muun muassa sukupuolten tasa-arvo, rasismi ja syrjintä sekä esimerkiksi afroamerikkalaisten olematon edustus palkintogaalan edustajien joukossa. Viihdejournalismissa hyödynnetty yhteiskunnallinen näkökulma siis toi viihdealalla vallitsevan epätasa-arvon osaksi julkista keskustelua. (Penney 2022, 8.) Vaikka niin sanotut pehmeät uutiset, jollaisiksi viihdeuutisetkin usein kategorisoidaan, on esitetty haitallisina journalismin totutuille tavoitteille ja ideaaleille, voidaan viihde- ja julkkisjournalismin kautta yleistajuistaa poliittisia aiheita ja kanavoida niitä yleisöille, jotka eivät ole politiikasta tai yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneita (emt., 2022, 11).

Britannian monarkiaan ja kuninkaallisiin liittyvän poliittisen keskustelun herättämisen ja rakenteellisen kritiikin on katsottu olevan kuninkaallisuutisissa vähäistä mutta ei täysin olematonta. Vuonna 2017 monarkiaan ja hoviin kohdistui kyseenalaistusta, kun uutisoitiin, että Britannian kuninkaallisten yksityisomistuksessa olevien Lancasterin herttuakunnan tiluksien yhteydessä oli vältelty verojen maksamista (Clancy 2021, 1). Tällainen uutisointi kytkee kuninkaallisia myös yhteiskunnallisempaan kontekstiin. Monarkian toimintarakenteisiin tai historiaan kohdistuvan kritiikin on kuitenkin katsottu olevan useimmiten peräisin muiden maiden kuin Britannian lehdistöltä. Esimerkiksi Espanjan lehdistö on tuonut kuninkaallisuutisoinnissaan ilmi Britannian ja Espanjan välistä konfliktihistoriaa (Blain ja O'Donnell 2003, 81). Britannian iltapäivälehdet ovat kohdistaneet kritiikkiä kuninkaallisiin, mutta kritiikki on usein kohdistunut joko vain yhteen henkilöön tai vastakkainasettelu on ollut hovin sisäisten henkilöiden välistä (emt., 2003, 32–33).

Viime vuosina kuninkaallisiin liittyvien viihdeuutisten aiheiksi ovat ajoittain nousseet hovin toimintatavat sekä mahdollinen rakenteellinen rasismi ja syrjintä. Esimerkiksi kun prinssi Harry ja herttuatar Meghan jättivät hovin vuonna 2020 ja kun herttuatar Meghan kertoi vuonna 2021 julkisuuteen hovissa kokemastaan rasistisesta kohtelusta (Ouninkorpi 2021), nousivat hovissa mahdollisesti kytevät haitalliset ajatusmallit julkiseen keskusteluun ja kuninkaallisuutisiin.

Kuten muussakin Britannian monarkiaan liittyvässä kriittisemmässä uutisoinnissa, myös rasismikohua ja Harryn ja Meghanin lähtöä koskevassa uutisoinnissa on näyttäytynyt maakohtaisia eroja. Esimerkiksi yhdysvaltalaisen iltapäivälehtien otsikoissa herttuatar Meghania on esitetty rasistisen median uhrina ja hänen ja prinssi Harryn lähtöä hovista rohkeana valintana. Britannialaisten iltapäivälehtien otsikot ovat puolestaan esittäneet tilanteita siitä näkökulmasta, että Meghanin ja Harryn toiminta on hoville haitaksi. (Ahmed 2020, 147.) Toisaalta herttuatar Meghania on käytetty kuninkaallisuutisoinnissa myös hovin esittämiseen uudistuneena: Meghania on kehystetty muun muassa avoimen feministisenä ja kansaa uudella tavalla miellyttävänä prinsessana. (Clancy ja Yelin 2018, 372.) Monarkiaa instituutiona ja sen edustamia henkilöitä on siis asemoitu yhden hahmon kautta suhteessa yhteiskuntaan.

3 AINEISTO JA METODI

Tässä luvussa esittelen ensin alaluvussa 3.1 aineistoni sekä sen rajauksen. Sen jälkeen alaluvussa 3.2 esittelen käyttämäni tutkimusmenetelmän, diskurssianalyysin, sekä sen suuntauksia, tulkitsevaa ja kriittistä diskurssianalyysia, joita olen tutkimuksessani soveltanut. Alaluvun 3.2 lopuksi avaan, miten sovelsin tutkimusmetodia oman aineistooni.

3.1 Tutkimusaineisto

Tutkielmani tavoitteena on tarkastella kuninkaallisista rakennettua todellisuutta viihdeuutisissa. Vaikka muutkin lehdet kuin iltapäivälehdet ovat siirtyneet viihteellisempään suuntaan, yhdistyvät viihteellisyyden käsite sekä viihdyttämisen tavoite usein iltapäivälehtiin (Kivioja 2008, 17–18). Tämän vuoksi keskityn tutkielmassani juuri iltapäivälehdien kuninkaallisuutisiin. Tutkielman aineisto on kerätty Ilta-Sanomista, joka oli vuonna 2022 Kansallisen mediatutkimuksen mukaan Suomen luetuin uutismedia (Media Audit Finland 2022).

Tutkielman aineisto koostuu Ilta-Sanomien verkkosivujen viihdeuutisissa 1.1.2022–9.2.2022 välisenä aikana julkaistuista artikkeleista, joiden otsikoissa mainitaan kuningatar Elisabet. Aineisto kerättiin Ilta-Sanomien verkkosivuston hakukonetta hyödyntäen. Hakulausekkeena käytin ilmausta ”kuningatar Elisabet” ja valittuna aikavälinä 1.12.2021–28.2.2022. Analysoitavia julkaisuja kertyi aineistooni 13 kappaletta. Julkaisuista 12 kappaletta määrittelen uutistyyppisiksi, kun taas yksi julkaisu rakentuu pidemmäksi, henkilöjuttutyyppiseksi kertomukseksi kuningatar Elisabetista ja hänen hallitsijakaudestaan. Pidemmässä henkilöjutussa kuningatar Elisabet mainitaan julkaisun hakukoneotsikossa verkkosivulla näkyvän pääotsikon sijaan, mutta sisällytin julkaisun aineistooni saadakseni aineistooni monipuolisuutta. Keskityin analyysissäni sekä julkaisujen leipäteksteihin, ingresseihin sekä otsikoihin. Ulkoistin aineistostani juttujen visualisoinnit, kuten kuvat ja videot, sekä niihin liitetyt kuvatekstit.

Valitsin aineistoni ajankohdaksi alkuvuoden 2022, koska kyseisen vuoden helmikuun 6. päivä oli kuningatar Elisabetin hallitsijakauden 70. vuosipäivä. Juhlavuosi turvasi tutkielmalleni riittävän määrän aineistoa. Halusin sisällyttää aineistooni mahdollisimman monipuolisesti erilaisia kuninkaallisiin liittyviä uutistapahtumia ja -aiheita. Tämän vuoksi käytin aikarajauksen lisäksi hakulauseketta, sillä sen avulla kykenin sisällyttämään aineistooni julkaisuja pidemmältä aikaväliltä ilman, että aineisto olisi liian suuri. Vaikka aineistoa rajattiin hakulausekkeella ”kuningatar Elisabet”, keskitytään lähes kaikissa aineistoni julkaisuissa muihinkin kuninkaallisperheen jäseniin tai hoviin kokonaisuutena. Tarkastelen julkaisuja analyysissäni yleisellä tasolla ja keskityn kuningatar Elisabetin lisäksi myös muihin kuninkaallisiin hahmoihin sekä Britannian hoviin kokonaisuutena.

Aineistoni rajaus sijoittuu alkuvuoteen 2022, sillä tuon ajankohdan kuninkaallisuutiset ovat tuoreimpia, jotka on julkaistu ikään kuin normaalioloissa. Kuningatar Elisabet menehtyi vuoden 2022 syyskuussa, ja uutiset tuolta ajalta on mahdollisesti kirjoitettu tietoisesti kunnioittavaan sävyyn kuoleman vuoksi. Helmikuun 9. julkaistiin viimeinen rajauskriteereitani vastaava uutinen ennen kuin useat hovin jäsenet sairastuivat vuorotellen koronaan. Koronauutisoinnin jälkeen uutisoinnissa on käsitelty muiden aiheiden lisäksi kuningattaren terveyshuolia. Nämä seikat saattaisivat vaikuttaa uutisissa ilmeneviin diskursseihin. Koska kuningatar Elisabet hallitsi Britanniaa pitkään ja toimi hovin keulakuvana 70 vuoden ajan, katson, että häntä koskevat poikkeusolot saattaisivat vaikuttaa yleiseen sävyyn, jolla hovista uutisoidaan.

3.2 Metodi

Analysoin tutkielman aineistoa diskurssianalyysin keinoin. Diskurssianalyysi on ”sellaista kielenkäytön tai muun merkitysvälitteisen toiminnan tutkimusta, jossa analysoidaan yksityiskohtaisesti sitä, miten sosiaalista todellisuutta tuotetaan erilaisissa sosiaalisissa

käytännöissä” (Jokinen, Juhila ja Suoninen 2016¹). Kuten luvussa 2.1.1 määrittelin, diskurssi on kielenkäyttäjältä toiselle kiertävä ja toistuva tapa käyttää kieltä. Se ei ole yksittäinen tai satunnainen, vaan toistuu tiheästi joko tekstistä toiseen tai tekstin sisäisesti. Toiston kautta syntyy ”kielellisiä sosiaalisia käytäntöjä, jotka ovat ominaisia tietyille ihmisryhmille, viestintätilanteille, ideologioille tai vaikkapa yhteiskunnan osa-alueille”. (Lehti, Haapanen ja Kääntä 2018, 7.)

Diskurssianalyysiin liittyy konstruktivistinen käsitys maailmasta: tapa, jolla maailmasta ajatellaan ja viestitään, vaikuttaa olennaisesti siihen, millainen todellisuus maailmasta syntyy (Elder-Vass 2012, 4). Toiset diskurssit saavat todellisuuden määrittämisessä suuremman jalansijan kuin toiset. Näin pääsee syntymään ”yhteisesti jaettu ja itsestään selvinä pidettyjä totuuksia, jotka vaientavat vaihtoehtoisia totuuksia.” (Jokinen, Juhila ja Suoninen 2016².) Tämän näkemyksen pohjalta katson analyysissäni, että toimittajan tekemät kielelliset valinnat, painotukset ja se, millaisia asioita kielellä kuvataan, vaikuttaa merkittävästi siihen, minkälainen kuva yleisölle syntyy Britannian kuninkaallisiin ja monarkiaan liittyvästä todellisuudesta.

Hyödynnän tutkielmassani kahta diskurssianalyysin suuntausta: *tulkitsevaa diskurssianalyysia* sekä *kriittistä diskurssianalyysia*. Tulkitsevassa diskurssianalyysissä kiinnostuksen kohteena on se, miten sosiaalista todellisuutta tuotetaan ja ylläpidetään diskurssien välityksellä. Siinä tutkitaan ja tunnistetaan yleisiä diskursseja, joilla tuotetaan kollektiivisiä tulkintoja asioista ja ilmiöistä. (Siltaoja ja Vehkaperä 2011, 217.) Kriittisessä lähestymistavassa puolestaan tarkastellaan kielellisiä ja sosiaalisia rakenteita, joiden ”kautta tietoaamme asioiden tilasta ja sosiaalisesta todellisuudesta säädellään” (emt., 2018, 218). Kriittisessä diskurssianalyysissä tarkastellaan diskursseja suhteessa olemassa

---

¹ Jokinen, Arja, Kirsi Juhila, Eero Suoninen. 2016. Diskurssianalyysi: teoriat, peruskäsitteet ja käyttö: Johdanto, kappale 4, Adobe Digital Editions.

² Jokinen, Arja, Kirsi Juhila, Eero Suoninen. 2016. Diskurssianalyysi: teoriat, peruskäsitteet ja käyttö: Merkityssysteemien kirjo, kappale 11, Adobe Digital Editions.

oleviin valta-asemiin ja siihen, miten valta-asemista luodaan diskurssien välityksellä luonnollisia. Myös diskurssien käyttö voidaan ajatella tietynlaiseksi vallankäytöksi, sillä niissä suljetaan pois ja toisaalta painotetaan tiettyjä ilmaisutapoja. Sosiaalisen konstruktionismien lisäksi kieli ymmärretään kriittisessä diskurssianalyysissä valtaa ylläpitävänä rakenteena. (emt., 2018, 218–220.)

Diskurssianalyysi metodina tukee tutkielmani tavoitetta selvittää, millaista todellisuutta Britannian kuninkaallisista ja monarkiasta rakennetaan aineistossani. Paikallistamalla aineistossani toistuvia kielenkäytön tapoja eli diskursseja pyrin ymmärtämään mielikuvia, joita julkaisut oikeastaan tuottavat.

Diskurssianalyysissä ja sen tuloksissa on kuitenkin huomioitava niiden tulkinnanvaraisuus: diskurssianalyysissä paikallistettavat diskurssit eivät ole ”analyysin raakamateriaalia” vaan ”tutkijan tulkinnan tulosta.” Analysoitavat tekstit eivät ole yksiselitteisiä tuotteita, vaan voivat olla hyvin monitulkintaisia. Diskurssien paikallistamisessa olennaista onkin niiden sekä syntyneen tulkinnan perustelu. (Jokinen, Juhila ja Suoninen 2016³)

Aloitin analyysini lukemalla aineistoni julkaisujen otsikot ja pohtimalla niiden pohjalta, millaisia näkökulmia tai samankaltaisuuksia niissä esiintyy. Otsikoita tarkasteltuani siirryin tarkastelemaan ingressejä ja leipätekstejä. Kiinnitin tässä vaiheessa otsikoiden taapaa myös leipätekstien kohdalla huomiota yleisiin teemoihin ja samankaltaisuuksiin. Tämän jälkeen siirryin analysoimaan jokaista aineistoni julkaisua lähilukemalla. Lähilukiessani kiinnitin huomiota yksittäisiin sana- ja ilmausvalintoihin sekä juttujen välisiin yhtäläisyyksiin. Diskurssianalyysissäni hyödynsin *tekstuaalista interventiota*, jolla tarkoitetaan *toisin kirjoittamista* (Pietikäinen ja Mäntynen 2019⁴). Sen avulla arvioidaan diskursiivisia valintoja ja niiden kautta rakentuvia representaatioita vertailemalla

---

³ Jokinen, Arja, Kirsi Juhila ja Eero Suoninen. 2016. *Diskurssianalyysi: teorian, peruskäsitteet ja käyttö*: Merkitysjärjestelmien kirjo, kappale 8, Adobe Digital Editions.

⁴ Pietikäinen, Sari ja Anne Mäntynen. 2019. *Uusi kurssi kohti diskurssia: alaluku 2.5 Vaihtoehtoiset valinnat*, kappale 5, Adobe Digital Editions.

kielenkäytön eri versioita (emt., 2019⁵). Analyysiprosessin tuloksena paikallistin aineistostani kolme keskeistä diskurssia, jotka esittelen luvussa neljä.

---

⁵ Pietikäinen, Sari ja Anne Mäntynen. 2019. *Uusi kurssi kohti diskurssia*: alaluku 2.5 Vaihtoehtoiset valinnat, kappale 5, Adobe Digital Editions.

4 ANALYYSI JA TULOKSET

Tässä luvussa esittelen analyysini tulokset. Paikallistin aineistostani kolme keskeistä diskurssia, joiden kautta kuninkaallisia esitetään. Nämä diskurssit ovat kansa- ja yhteisödiskurssi, perhediskurssi sekä uhridiskurssi.

Alaluvuissa 4.1, 4.2 ja 4.3 esittelen jokaisen diskurssin piirteitä sekä peilaan niitä teoreettiseen viitekehykseeni. Kyseisissä alaluvuissa suhteutan havaintojani myös viihdejournalsmin rooliin poliittisten näkökulmien välittäjänä. Alaluvussa 4.4 vedän yhteen analyysini tuloksia sekä tarkastelen, tuotettiinko aineistossa poliittisesti relevanttia tietoa tai kriittisiä näkökulmia Britannian hovista. Lisäksi peilaan yhteenvedossa tuloksiani johdantoluvussa asettamiini tavoitteisiin.

4.1 Kansa- ja yhteisödiskurssi

Kansa- ja yhteisödiskurssissa mielikuvia Britannian kuninkaallisista rakennetaan suhteessa kansaan tai kansan kautta. Diskurssissa olennaisina piirteinä esiintyvät todellisuuden luominen kansan rektioiden pohjalta, kuninkaallishahmojen yksilöllistäminen julkisuudenhenkilöiksi sekä samaistuttavuuden painottaminen. Lisäksi kielenkäytössä painottuu sekä kansan että yleisön sisällyttäminen tapahtumiin ja tunteisiin.

Kieli on yksi keino pitää julkisuudenhenkilöt luontevana osana muuta uutisvirtaa ja saada yleisö tuntemaan yhteyttä julkisuudenhenkilöön (Conboy 2014, 176). Kansa- ja yhteisödiskurssin kautta yleisölle luodaankin mahdollisuus tuntea kuninkaallisiin yhteyttä. Läheisyyden tunnetta tuotetaan esittämällä kuninkaallisiin liittyvät tapahtumat ja heihin kohdistuva kiinnostus kollektiivisina, esimerkiksi: ”Perjantaina 3.6. järjestetään St Paulin katedraalissa *kiitosjumalanpalvelus* kuningattaren valtakauden *kunniaksi*” (IS 10.1.2022) ja ”Kuningatar Elisabetin ilmoitus prinssi Philipin muistotilaisuudesta *herätti odotukset* Sussexin herttuaparin mahdollisesta Britannian-vierailusta” (IS 24.1.2022). Ensimmäisessä katkelmassa passiivimuotoinen verbi luo mielikuvaa, jossa kuningattaren juhlamenojen järjestäminen on yleistä toimintaa, joka ulottuu hovin ulkopuolelle. Näin myös lukijalla on mahdollisuus sijoittaa itsestä ajatuksen tasolla osaksi toimintaa ja yhteisöä. Yleistävän verbin vuoksi myös kuningattareen kohdistuva kunnioitus ja

kiitollisuus rakentuvat kollektiivisiksi tuntemuksiksi. Virkkeen sävy olisi erilainen, jos se olisi muotoiltu esimerkiksi ”perjantaina 3.6. *hovi järjestää* St Paulin katedraalissa kiitosjumalanpalveluksen kuningattaren valtakauden kunniaksi”. Yleistämisen keino toistuu myös jälkimmäisessä katkelmassa: kuninkaallisiin kohdistuvat odotukset ja kiinnostus esitetään kollektiivisina tuntemuksina, jotka ulottuvat jopa lukijaan itseensä.

Suoraviivaisempi tapa painottaa yhteisöllisyyttä on se, että kuninkaallisten esitetään konkreettisesti osallistavan kansaa. Tämä keino rakentaa mielikuvaa, jossa kuninkaalliset ottavat kansan toiminnassaan huomioon. Näin synnytetään kuvaa ajattelevaisista kuninkaallishahmoista sekä kuninkaallisten ja kansan välisestä yhteydestä: ”Lauantaina 4.6. *yleisö pääsee* osallistumaan suuriin *Platinajuhliin* Buckinghamin palatsissa” (IS 10.1.2022). Verbivalinta luo mielikuvaa, jossa kansa on etuoikeutettu saadessaan osallistua juhlaan. Näin syntyy myös mielikuva, jossa kuningatar tekee kansalle palveluksen ja antaa heille jotain yksityistä. Toisaalta katkelmassa painottuu, että hovi ikään kuin antaa auktoriteettiasemassa kansalaisille luvan osallistua tilaisuuteen. Katkelmassa syntyy myös oletus siitä, että kansa haluaa mukaan kuninkaallisten juhliin, mikä painottaa hovin ja kansan välistä yhteisöllisyyttä.

Yksi keino luoda läheisyyden tunnetta julkisuudenhenkilön ja yleisön välillä on tuttavallinen kieli (Conboy 2014, 176). Kansa- ja yhteisödiskurssissa tällainen kieli pehmentää valta-asemaeron tunnetta yleisön ja kuninkaallisten välillä: ”Juhlapäivän kunniaksi Britannian hovi julkaisi *rakastetusta hallitsijasta* tyylikkään potretin” (IS 6.2.2022). Katkelmassa kuningattaresta rakennetaan yleisesti hyväksytyä mielikuvaa, sillä häntä kuvailaan *rakastetuksi*. Syntyvä mielikuva olisi erilainen, jos hovin kerrottaisiin julkaisseen kuvan ”*rakastetusta hallitsijastaan*”: tällöin kuningatar esitettäisiin hovin rakastamana ja hovia hallitsevana. Tämän sijaan kuningattaren kohdistuva rakkaus esitetään kollektiivisena, mikä luo yhteisöllisyyden ja tuttuuden tunnetta. Ilmaus ei välttämättä jätä lukijalle tilaa kyseenalaistaa sitä, onko kuningatar tosiasiaa kaikkien rakastama hallitsija.

Kuninkaallishahmojen yksilöllistäminen ja sitä kautta heidän esittämisensä julkisuudenhenkilöinä on toistuva piirre kansa- ja yhteisödiskurssissa, ja se onkin olennainen keino, jolla Britannian kuninkaallisista on aiemman tutkimuksen perusteella luotu kuvaa

julkisuudenhenkilöinä (Randell-Moon 2017, 400). Yksilöllistämässä tuodaan esiin kuninkaallishahmojen julkista persoonaa (emt., 2017, 400), mikä voidaan yhdistää myös tuttavallisuuden tunteen luomiseen.

"(...) korkeasta asemastaan huolimatta kuningatar Elisabet nauttii toisinaan "roskaruuasta". Sen sijaan, että hallitsija kävisi hampurilaisbaareissa, hänen oma kokkinsa paistaa burgerpihvit palatsin omassa keittiössä." (IS 13.1.2022.)

Edellä esitetyssä katkelmassa kuninkaallishahmoa samaistetaan kansalaiseen konkreettisesti: siitä huolimatta, että Elisabet on kuningatar, hän käyttäytyy niin kuin tavallinen kansalainen. Toisaalta maininta omasta kokista toimii erontekijänä tavallisen kansalaisen ja kuningattaren välillä.

Toinen olennainen yksilöllistämisen keino on painottaa kuninkaallisten erikoislaatuisuutta suhteessa tavallisiin kansalaiseen. (Randell-Moon 2017, 400). Tämä piirre esiintyy kansa- ja yhteisödiskurssissa painottamalla kansan reaktioita kuninkaallisiin sekä kuninkaallisten reaktioita kansaan.

"Alakouluikäiset lapset Bathin kaupungissa tervehtivät Cornwallin herttuatar Camillaa heiluttamalla Britannian lippuja ja huutamalla "kuningatar Camilla", kertoo Telegraph." (IS 9.2.2022.)

Syntyvä mielikuva pienistä lapsista huutamassa herttuattaren nimeä sekä heiluttamassa lippuja luo hänestä kuvaa koko kansan ihailemana, jopa lapsiin vetoavana kuuluisuutena. Kuninkaallisista syntyy kuva hahmoina, jotka ovat kansalaisille merkittäviä pienestä pitäen.

Kansa- ja yhteisödiskurssissa kansan positiiviset reaktiot voivat toimia myös Britannian konfliktihistorian pehmittäjänä. Näin tapahtuu silloin, kun kansan positiivisia reaktioita painotetaan negatiivisessa kontekstissa tai suhteessa konfliktihistoriaan.

"Keväällä 2011 Elisabet vieraili ensimmäisenä Britannian hallitsijana sataan vuoteen Irlannissa. Vierailua, jonka aikana Elisabet ilmaisi "vilpittömimmät ajatuksensa ja syvän osanottonsa" maiden vaikean historian uhreille, pidettiin urauurtavana ja juhlittiin uuden aikakauden alkuna." (IS 6.2.2022.)

Katkelmassa kansaa ja yhteisöllisyyttä painotetaan tavallaan *maiden vaikeasta historiasta* huolimatta, mikä myös korostaa sitä, että konflikti on nimenomaan osa menneisyyttä. Tekstissä painotetaan kuningatar Elisabetin empatiaa, jolloin hänestä rakentuu kuva menneisyyden tiedostavana hahmona. Sen, että yleinen mielipide osanottoja kohtaan esitetään positiivisena, voidaan ajatella pehmittävän tapaa, jolla historiaa rakennetaan. Toisaalta menneisyys tuodaan kuitenkin ilmi ja vaikea historia liitetään osaksi maahan ja Elisabetin myötä myös kuninkaallisiin liittyvää todellisuutta.

Kansa- ja yhteisödiskurssille ominaisella yksilöllistämisellä kuninkaallisista luodaan myös negatiivisia mielikuvia painottamalla kansan negatiivisia reaktioita. Tällöin kansa rakentuu yhteisöksi suhteessa hoviin, mikä taas painottaa kuninkaallisiin kohdistuvaa kollektiivista kiinnostusta. Negatiivisia mielikuvia painottavien viihdeuutisten voisi ajatella tuovan ilmi poliittisempia näkökulmia, sillä uutisoinnissa nostetaan esiin kansan esittämää kritiikkiä. Aineistossani kriittiset näkökulmat liittyvät kuitenkin usein yksittäisiin kuninkaallishahmoihin tai heidän välisiin konflikteihinsa enemmän kuin hoviin tai monarkiaan kokonaisuutena, mikä on havaittu kuninkaallisuutisoinnille tyypilliseksi piirteeksi aikaisemmassa tutkimuksessa (Blain ja O'Donnell 2003, 32–33). Kansan reaktioiden kautta Britannian kuninkaallisista luodaan kansa- ja yhteisödiskurssin välityksellä jopa paikoin paheksuttavaa kuvaa.

”Nuoren kuningattaren haastavin hetki koitti kuitenkin vuonna 1966. Valtava äkkimaavyörymä *tuhosi* eräänä lokakuuisena päivänä pienen walesiläisen Aberfanin kaupungin ja tappoi 144 ihmistä, joista suurin osa lapsia.

Huolimatta siitä, että kyseessä oli maan historian pahin kaivosonnettomuus, Elisabet kieltäytyi vierailemasta turmapaikalla, mikä nosti kritiikkiä julkisuudessa. Vihdoin kahdeksan päivää turman jälkeen hän saapui katsomaan tuhoja ja puhumaan selviytyneille.” (IS 6.2.2022)

Katkelmassa painottuu mielikuva siitä, että kansa joutui odottelemaan liian pitkään ennen kuin kuningatar toimi oikein. Kaivosonnettomuuden merkittävyyden, uhrien lukumäärän sekä heidän nuoren ikänsä painottaminen suhteessa kuningattaren toimintaan puolestaan luo jopa välinpitämätöntä kuvaa. Toisaalta katkelmassa luodaan ajatusta siitä, että kuningatar päätti kansan reaktioiden jälkeen lopulta toimia toisin. Tämä luo

kuningattaresta mielikuvaa myös kansaansa kuuntelevana hahmona ja korostaa yhteisön mielipiteen vaikuttavuutta.

Kriittiset mielikuvat liittyvät kansaa koskevien konfliktien lisäksi hovin sisäisiin konflikteihin. Tämä piirre on linjassa kuninkaallisuutisissa yleisen saippuaopperanarratiivin ja sensaatiohakuisuuden kanssa (Blain ja O'Donnell 2003, 84–85).

”Kauhujen vuosikymmen sai jatkoa, kun Diana kuoli auto-onnettomuudessa (...). Vaikutti *ettei kuningatar ollut oppinut mitään* 60-luvun kaivosonnettomuudesta: hän pysyi hiljaa (...) samalla kun *lehtien otsikot vaativat: ”NÄYTÄ, ETTÄ VÄLITÄT”*. Vasta päiviä myöhemmin (...) kuningatar avasi suunsa tv-puheessa.” (IS 6.2.2022.)

Katkelmassa korostuu se, että kansa ei ole aina tyytyväinen kuninkaallisten toimintaan. Kuningattaren aiemmin saaman kritiikin esille tuominen huokuu turhautumista ja rakentaa kuvaa siitä, että kuningattaren olisi pitänyt ymmärtää toimia toisin. Reaktion kautta syntyy kuva, jossa kuninkaallishahmo on tavallaan pettänyt vallinneen luottamuksen. Lehtiotsikoiden mainitseminen puolestaan luo mielikuvan, jossa kriittinen mielipide oli tapahtumien aikaan yleisesti vallitseva ja ylitti jopa uutiskynnyksen.

Samana tyyppistä, hovin sisäiseen päätäntään liittyvää kansan kritiikkiä esitetään myös uutisoinnissa, joka käsittelee kuningatar Elisabetin ilmoitusta siitä, että herttuatar Camillasta (nyk. kuningatar) tulisi tulevaisuudessa kuningatar: ”Kuningatar Elisabetin yllätysilmoitus poiki *palautetulvan: Camillan nimeäminen kuningattareksi sai osan briteistä jyrähtämään*” (IS 7.2.2022). Palautteen ja sen suuren määrän painottaminen rakentaa vahvasti mielikuvaa, jossa Britannian kansa ei ole tyytyväinen kuningatar Elisabetin ilmoitukseen. Verbi *jyrähtää* luo mielikuvaa raivostuneesta kansasta sen sijaan, että palaute olisi vain pientä paheksuntaa. Julkaisussa voisi ajatella olevan relevanssia poliittisen keskustelun herättämiselle, koska siinä luodaan mielikuvaa kansan suuresta negatiivisesta reaktiosta ja tuodaan kansan ääni ilmi ainakin jollain tapaa.

Hovin sisäinen vastakkainasettelu sekä kansan kautta rakennettu negatiivinen mielikuva korostuvat myös prinssi Andrew'n seksuaalirikossyytöksiin liittyvässä uutisoinnissa:

”Prinssiltä on otettu pois hänen armeijan kunnia-arvonsa ja tämän asemaa on rajattu merkittävästi. (...)

(...) asialla on *kuningattaren hyväksyntä ja asiasta on sovittu hänen kanssaan*.

(...) *kuningattaren dramaattinen päätös* syntyi pian sen jälkeen, kun *Andrew’n arvonimien riisumista oli pyytännyt ainakin 150 veteraania.*” (IS 13.1.2022.)

Kansa- ja yhteisödiskurssille ominaisen kritiikin ja kansan esittämän pyynnön ilmi tuominen rakentaa hovista ja kuningatar Elisabetista kuvaa hallitsijana, joka reagoi yhteisön pyyntöihin. Toisaalta katkelma synnyttää myös mielikuvaa, jossa kuningatar Elisabet ryhtyi toimiin kansan painostuksen vuoksi. Tällöin toiminnan tarkoituksena voisi olla myös hovin imagon kiillottaminen. Päätöksen kuvaaminen dramaattiseksi vahvistaa sen poikkeuksellisuutta. Näin syntyy mielikuva siitä, että kansalla on yhteisöllisyydellään ja kollektiivisuudellaan mahdollisuus vaikuttaa hoviin ja että kuninkaalliset eivät ole absoluuttisia valta-aseman edustajia.

Kansa- ja yhteisödiskurssin välittämät kriittiset näkökulmat painottuvat enemmän hovin sisäisiin konflikteihin kuin monarkian rakenteisiin. Diskurssin voidaan ajatella myös valdioivan kuninkaallissältöjä journalistisessa mediassa. Esimerkiksi kuninkaallisten kuvaaminen samaistuttavina voidaan yhdistää performatiiviseen intiimiyteen, jossa yleisö kokee näkevänsä julkisuudenhenkilöstä jotain henkilökohtaista (Marvick ja Boyd 2011, 140). Tiettyjä tilanteita julkiseksi ja intiimin oloiseksi tekemällä hovi voi siis vaikuttaa siihen, miten heitä kuninkaallisuutisissa esitetään. Kansa- ja yhteisödiskurssin voisi siis mieltää diskurssiksi, jota hovi voi itse luoda ja hyödyntää.

Kansa- ja yhteisödiskurssin välityksellä voidaan esittää poliittisesti relevanttia tietoa, joka kytkeytyy kansan reaktioihin ja niiden kautta kuninkaallisista luotuihin paikoin kriittisempiin mielikuviin. Jos kansan reaktio on riittävän suuri tai kiinnostava ylittämään uutiskynnyksen, voi kritiikki päätyä osaksi uutissisältöjä. Toisaalta, jos uutisarvo määrittyy kiinnostavuuden pohjalta, voidaan yleistä mielipidettä päätyä tuottamaan vain tunteellisimpien reaktioiden kautta. Kuitenkin se, että yleisölle välitetään kuninkaallisista monenlaisia mielikuvia, voi saada yleisön tarkastelemaan aihetta monipuolisemmin.

4.2 Perhediskurssi

Perhediskurssi on tutkielmani aineistossa hyvin yleinen diskurssi. Sen piirteisiin kuuluvat perhesuhteiden ja perheydyllin painottaminen, luvussa 2.1 kuvailtu performatiivinen intiimiys, samaistuttavuuden tunteen luominen sekä vastakkain asetteleva roolijako kuninkaallisten välillä. Diskurssin välityksellä kuninkaalliset rakentuvat sekä konfliktien täyteiseksi saippuaopperaperheeksi että läheiseksi perheydylliksi.

Perhedynamiikka on merkittävä osa kuninkaallisten suosiota. Se irrottaa heitä politiikasta ja auttaa yleisöä samaistumaan heihin. (Randell-Moon 2017, 397.) Perhediskurssille ominaista onkin painottaa kuninkaallisten roolia perheenjäsenenä silloinkin, kun se ei ole välttämätöntä. Perhesuhteiden painottaminen vahvistaa syntyvää intiimiyden tunnetta. Painotuksen voi ajatella sekä vetoavan yleisön tunteisiin että inhimillistävän kuninkaallisia yleisölle, esimerkiksi: ”*Kova päätös* kuningatar Elisabetilta: poisti prinssi Andrew’n kaikki sotilasarvot ja *rajasi poikansa asemaa rajusti*” (IS 13.1.2022). Edellä esitetyssä katkelmassa tunteisiin vetoaminen ja dramaattisuuden painottaminen on helppo tunnistaa. Kuningattaren tekemä *kova päätös* ei kohdistunut keneen tahansa, vaan hänen omaan *poikaansa*. Perhenäkökulmaa painotetaan siitä huolimatta, että uutinen koskee laajemmin prinssi Andrew’n seksuaalirikossyytteitä ja sen seurauksia. Ilman äiti-poika-asetelmaa ilmaus voisi olla neutraalimpi.

Kuninkaallisperheen jäsenten vastakkainasettelu on kuninkaallisuutisoinnissa toistuva piirre, johon liittyvät saippuaopperamainen kerronta sekä sensaatiohakuisuus (Blain ja O’Donnel 2003, 84–85). Perhediskurssissa vastakkainasettelu rakentuu toistuvan roolijaon kautta. Kerronnan tapa ja sävy riippuu pitkälti siitä, kenestä kuninkaallisperheen jäsenestä on kyse: yksi hovin jäsen saatetaan esittää esimerkiksi kieroilijana, toinen taas sovittelijana.

Perhediskurssin vastakkainasettelu ilmenee jo aineiston otsikoissa, esimerkiksi: ”Vielä 20 vuotta sitten kuningatar *Elisabet ei sietänyt herttuatar Camillaa silmissään* – tuore lausunto paljastaa totuuden muuttuneista väleistä” (IS 6.2.2022). Edellä esitetyssä otsikossa vastakkainasettelu on hyvin suoraviivainen ja jopa dramaattinen. Kuningatar

Elisabetin mielipide Camillasta ilmaistaan fyysisen mielikuvan kautta: hän ei vain inhoa Camillaa, vaan hän ei pysty edes katsomaan tätä.

Perhediskurssissa vastakkainasettelu voi olla hienovaraisempaakin. Tällöin asetelma rakentuu esimerkiksi ilmausvalinnoilla, jotka ohjaavat lukijaa kohti mielikuvaa ilman, että roolijakoa ilmaistaan suoraan. Tietynlaisen kielen käytöllä pyritään miellyttämään journalistisen median keskivertoista lukijaa (Conboy 2014, 176). Tällä vähemmän suoraviivaisella tyyllillä tehdään tavallaan oletus siitä, että lukija osaa asettaa tietyn kuninkaallishahmon kielenkäytön perusteella rooliinsa. Hienovaraisempi ilmaisutapa jättää lukijalle tulkinnanvaraa, jonka voidaan ajatella liittyvän esimerkiksi liiallisen puolueellisuuden välttelyyn tai siihen, että lukijalle annetaan mahdollisuus spekulatioon.

”Elämäkerturi ja kuninkaallisasiantuntija Phil Dampier arvioi The Sun -lehdelle, että Harry ei itsekään usko voittavansa oikeusjuttua. Tilanne *tarjoaa* Dampierin mukaan *Meghanille oivan tekosyyn olla palaamatta* koskaan takaisin Britanniaan.” (IS 24.1.2022.)

Edellä mainitussa esimerkissä herttuatar Meghanista luodaan mielikuvaa väärintoimijana. Sanavalinnat synnyttävät jopa hieman sarkastisen mielikuvan, jossa Meghan saa juuri sopivasti kätevän syyn välttääkseen vierailun Britanniassa. Samassa julkaisussa tuodaan ilmi se, että tilanne aiheuttaa kuninkaallisperheelle kärsimystä: ”Tämä tarkoittaisi sitä, *ettei kuningatar Elisabet tulisi koskaan tapaamaan* (...) lapsenlapsenlastaan Lilibettiä” (IS 24.1.2022). Edellä kuvattu ilmaus antaa lukijalle omaa tulkintatilaa, mutta tulkintoja syntyy yksinkertaisimmillaan lopulta yksi: kuningattarelle aiheutetaan kärsimystä tekosyyn varjolla.

Väärintekijän ja kärsijän roolien lisäksi yksi perhediskurssissa esiintyvä rooli on sovittelijan rooli. Aineistossani sovittelijan rooliin sijoitetaan usein kuningatar Elisabet, esimerkiksi: ”Julkisuudessa huhuttiin Williamin ja Harryn täydellisestä välirikosta ja *itse kuningatar joutui osallistumaan kriisikokouksiin tilanteen ratkaisemiseksi*” (IS 6.2.2022). Katkelmassa synnytetään mielikuvaa, jossa kuninkaallisperheen kiistaa ei ollut mahdollista selvittää ilman kuningattaren osallistumista. Tilanteen vakavuutta painotetaan rinnastamalla se esimerkiksi riidan sijasta *kriisiin*. Kuningattaresta luodaan mielikuvaa perheen

matriarkkana ja järkeistäjänä. Toisaalta katkelmasta syntyy mielikuva, jossa on jollain tapaa absurdia tai outoa, että kuningattaren täytyy osallistua riitojen selvittelyyn.

Britannian kuninkaallisten perhedynamiikka on merkittävä osa heidän julkisuuskuvaansa (Randell-Moon 2017, 397). Kuninkaallisten perheidyllin painottamisen luoma intiimi mielikuva kuninkaallisista toimii muun performatiivisen intiimiyden tapaan kuninkaallisten maanläheistäjänä (Conboy 2014, 176–177). Perheen korostaminen luo yleisölle tarttumapintaa kuninkaallisiin, joiden elämä muuten vaikuttaa kaukaiselta. Koska perhenäkökulman painottamisen on katsottu vieroittavan kuninkaallisia poliittisesta keskustelusta (Randell-Moon 2017, 397), voidaan perhediskurssin ajatella häivyttävän julkaisuista poliittisiä otteita.

”Perinteisesti Elisabet on viettänyt mielipaikassaan Sandringhamissa joulua perheensä kanssa. Kuningatar päätti kuitenkin perua joulunvieton nopeasti heikentyneen koronatilanteen (...) vuoksi. (...) kuningatar perusteli päätöstään sillä, ettei hän halua riskeerata läheistensä terveyttä.” (IS 27.1.2022.)

”Elisabet vietti Sandringhamissa aikaa myös marraskuussa, jolloin hän oli lääkärin määräämällä sairauslomalla. Kuningattaren kerrottiin tehneen Sandringhamissa valmisteluja perhejoulu varten.” (IS 27.1.2022.)

Esimerkkikatkelmassa kuninkaallisista syntyy mielikuva läheisenä perheyhteisönä. Perhejoulu viettäviin kuninkaallisiin voi olla helpompi samaistua kuin palatsin parvekkeelta vilkuttaviin hallitsijoihin. Kuninkaallisperhe rakentuu yhteisöksi, joka välittää toisistaan ja on valmis tekemään poikkeuksia toistensa vuoksi. Näin kuninkaallishahmot rakentuvat myös samaistuttaviksi ja inhimillisiksi.

Perheidylliä ja -dynamiikkaa painotetaan myös aineistoni harvoissa julkaisuissa, joissa käsitellään pääasiassa vain yhtä hovin jäsentä. Tämä vahvistaa mielikuvaa siitä, että yksittäisinäkin henkilöinä kuninkaallishahmot ovat osa kokonaisuutta, perheidylliä.

”Nyt ainakin ketsupin pitäisi olla kuningattaren mieleen, nimittäin hän on lanseerannut oman tuotemerkin, johon kuuluu tomaattiketsuppi ja ruskea kastike. Raaka-aineet kerätään kuningasperheen omilta tiluksilta Sandringhamista (...).” (IS 31.1.2022.)

Katkelmassa Elisabet esitetään pelkän kuningattaren ohella myös osana perhettä. Jos tiluksia kutsuttaisiin vaikkapa ”hovin tiluksiksi” tai yksin ”kuningattaren tiluksiksi”, syntyvä mielikuva olisi vähemmän läheisen olinen, ja kuva kuningattaresta hallitsijana ja omistajana painottuisi.

Perhediskurssin kautta aineistossa tuodaan ilmi myös se, että kuninkaallisperhe pyrkii tietoisesti luomaan itsestään mielikuvaa idyllisenä ja helposti lähestyttävänä perheenä. Näkökulma nousee esiin yhdessä aineistoni julkaisussa, mutta katson sen relevantiksi, sillä se rakentaa kuvaa, jossa kuninkaalliset tietoisesti hyödyntävät julkisuutta tietynlaisen mielikuvan luomiseksi. Tällöinkin perhediskurssin piirteisiin yhdistyy myös intiimiyden ja läheisyyden performatiivinen puoli.

”(...) hovissa havahduttiin vuosikymmenen lopulla uuteen aikaan, joka vaatii, että etäisenä pysytellyt kuninkaallinen perhe vilauttaisi kansalle myös pehmeää puoltaan. Vuonna 1969 julkaistiin urauurtava tv-dokumentti, jolla yritettiin maanläheistää hovia (...).” (IS 6.2.2022.)

Katkelmassa tuodaan ilmi, että hovi korostaa perhedynamiikkaansa tarkoituksellisesti ja että perhenäkökulman esille tuominen on hoville välttämätöntä. Tämä korostaa myös sitä näkökulmaa, jossa julkisuudenhenkilöiksi mieltymisen on kuninkaallisille ja monarkian säilymiselle tärkeää (Randell-Moon 2017, 393).

Kokonaisuudessaan perhediskurssia määrittävät kuninkaallisperheen keskinäiset suhteet, jäsenten asettaminen erilaisiin rooleihin sekä heidän välisensä vastakkainasettelu. Näissä keinoissa painottuu lukijan tunteiden herättelemisen sekä kuninkaallisten esittäminen samaistuttavina. Koska kuninkaallishahmoja käsitetään perheenjäseninä eikä esimerkiksi kansan näkökulmia tuoda esiin, häivyttävät monarkia ja hovi rakenteina perhediskurssissa lähes olemattomiin. Näin ollen monarkian rakenteisiin pureutuvan poliittisen keskustelun nostattaminen on perhediskurssissa vähäistä. Toisaalta aineistossa tuodaan ilmi myös kuninkaallisten tietoinen median hyödyntäminen, mikä voitaisiin mieltää poliittisesti relevantiksi tiedoksi: tiedon kautta yleisö voi tarkastella kuninkaallisia siitäkin näkökulmasta, että hovi tekee julkisuuskuvansa eteen tietoisia valintoja.

4.3 Uhridiskurssi

Uhridiskurssissa hovia tai hovin jäseniä kuvataan toistensa, hovin ulkopuolisten tahojen tai oman toimintansa uhreina. Uhriasetelma ei näyttäytyä vain perhediskurssissa esiintyvänä roolina, vaan kuninkaallishahmon tai hovin rakentaminen uhrina on julkaisua kannatteleva asia. Uhridiskurssia määrittävät vastoinkäymisten ja kuninkaallisten kokemien negatiivisten tunteiden painottaminen sekä lukijan sympatiaan ja jopa sääliin vetoaminen. Hovin jäseniä tai hovia kokonaisuudesta irrotetaan konflikteista niin, että osapuolen sijasta heidät esitetään konfliktin uhreina. Aiheet, jotka voitaisiin potentiaalisesti mieltää osaksi yhteiskunnallisempia ongelmia, eli joissa on poliittisesti relevanttia tietoa, rakennetaan kuninkaallishahmojen tai hovin kokemiksi takaiskuiksi.

Aineistossani uhridiskurssi ilmenee esimerkiksi otsikoissa: ”*Kuningatar Elisabetin juhluvuodesta voi tulla mahalasku* – BBC:ltä karu kuvaus hovin toimista *prinssi Andrew’n skandaalin yhteydessä*” (IS 16.1.2022). Esimerkissä prinssi Andrew’hun liittyvä kohu esitetään tilanteena, jonka uhrina ovat hovi sekä kuningatar Elisabet. Uhrikuva luodaan painottamalla Elisabetin *kärsimystä* sekä juhluvuoden kääntymistä *malalaskuksi*. Yleisön tunteisiin vetoaminen kuninkaallisten omien negatiivisten tunteiden kautta onkin uhridiskurssissa toistuva piirre. Uhridiskurssiin liittyy siis julkisjournalismin ominainen läheisyyden tunteen luominen (Marvick ja Boyd 2011, 140), jolla herätetään yleisön empatiaa (Conboy 2014, 179.) Esimerkiksi prinssi Andrew’n seksuaalirikoksista ei pidäkään syyllistää muita kuninkaallisia, mutta sen sijaan, että muut kuninkaalliset vain sivuutettaisiin, uutisessa painotetaan kohun vaikutuksia heihin.

Luvussa 2.2 mainittu sensaatiohakuisuus on aiemman tutkimuksen perusteella kuninkaallisuutisissa yleinen piirre (Blain ja O’Donnell 2003, 80–85.), ja siihen kytkeytyvät erilaiset vastakkain asettelevat kielenkäytön tavat. Uhridiskurssissa kuninkaallisten negatiivisia tunteita ja kärsimystä painotetaan vastakkainasettelun keinoin. Tunteellisesti latautunut kieli on viihde- ja iltapäivälehtijournalismin totuttua (Kitis ja Milapides 1997, 562), joten uhridiskurssi asettaa aineistoni luontevasti osaksi viihde- ja iltapäivälehtiuutisointia. Esimerkiksi prinssi Harryn ja herttuatar Meghanin hovista lähtemistä ja vähäisiä

Britannian-vierailuja ilmi tuovassa aineistoni julkaisussa uhrikuvaa rakennetaan herättämällä sääliä kuningatar Elisabetia sekä prinssi (nyk. kuningas) Charlesia kohtaan.

”Tämä tarkoittaisi sitä, ettei *kuningatar Elisabet* tulisi *koskaan tapaamaan* hänen *itsensä mukaan nimettyä lapsenlapsenlastaan Lilibetiä*. Harryn ja Meghanin esikoisen Archienkin kuningatar on tavannut *vain pari kertaa*.” (IS 24.1.2022.)

”Brittilehdet kertoivat aiemmin tällä viikolla hovilähteisiin vedoten, että Harryn isä *prinssi Charles* olisi *niin innokas* näkemään lapsenlapsiaan, että tarjosi heille *mahdollisuutta asua hänen luonaan ja käyttää hänen turvamiehiään*.” (IS 24.1.2022.)

Yleisön tunteita herätellään katkelmissa muun muassa korostamalla kuningatar Elisabetin ja Lilibetin erityistä yhteyttä. Syyksi Britanniaista poissa pysymiselle kerrotaan julkaisussa se, etteivät Meghan ja Harry saa maassa haluamaansa suojelua. Tilanteessa voisi potentiaalisesti olla moniakin näkökulmia, mutta esimerkiksi uhriksi rakentuu Elisabet. Jälkimmäisessä katkelmassa rakennetaan mielikuvaa jopa epätoivoisesta Charlesista, joka olisi ollut valmis käyttämään omia resurssejaan nähdäkseen lapsenlapsensa. Innokkuuden painottaminen luo kuvaa siitä, että tilanne on Charlesille suuri pettymys. Uhrikuvaa luodaan julkaisussa nimenomaan lasten kautta, ei siitä kulmasta, etteivät Elisabet ja Charles tilanteen vuoksi tapaa välttämättä Harrya ja Meghaniakaan.

Uhriasetelmaa luodaan aineistossani myös niin, että vastakkainasettelu hovin jäsenen ja hovin ulkopuolisen tahon välillä käännetään hovin sisäiseksi vastakkainasetteluksi. Näin tapahtuu esimerkiksi prinssi Andrew’n seksuaalirikossyytteisiin liittyvässä uutisoinnissa: syytökset kohdistuvat yksittäiseen hovin jäseneseen, ja hovin muut jäsenet ja jopa koko hovi asetetaan uhrin asemaan.

”Jos kuningatar Elisabet oli ajatellut, että hänen 70-vuotisen vallassaolonsa *juhlavuosi* sujuu myönteisen iloisissa merkeissä, joutui *hän pettymään rajusti*.”

Kuningattaren hallitsijakauden on ollut määrä huipentua historialliseen platinajuhlavuoteen, mutta jo tammikuun ensipäivinä homma lähti niin sanotusti raiteiltaan. Prinssi Andrew’n nimi on liitetty vellovaan jo *hovin mainetta tahraavaan seksuaalirikosskandaaliin*.” (IS 16.1.2022.)

Alkuperäinen konflikti on siis prinssi Andrew'n ja häntä seksuaalirikoksesta syyttävän osapuolen välillä. Esimerkissä syntyy kuitenkin mielikuva, jossa seksuaalirikossyytteiden pääasiallinen haitta on juhlasuunnitelmien epäonnistuminen sekä hovin maineen tahriutuminen. Katkelman voidaan ajatella sisältävän poliittisesti relevanttia tietoa: julkaisu tuo ilmi valta-asemassa olevaan henkilöön kohdistuvan seksuaalirikossyytteen. Yhteiskunnallisempien näkökulmien sijasta katkelmassa kuitenkin painotetaan kuningatar Elisabetin negatiivisia tunteita, joiden kautta lukijaa ohjataan tuntemaan sympatiaa ja sääliä konfliktin ulkopuolisia kuninkaallishahmoja kohtaan. Elisabet rakentuu julkisuudenhenkilöille ominaisella tavalla median uhriksi (Ahva ym. 2014, 197) säälin tunteen kautta. Sääliä ja julkisuudenhenkilön uhriasetelmaa ei pidetä vakaana pohjana poliittiselle vaikuttavuudelle (emt., 2014, 197), joten uhriskurssin voidaan ajatella vähentävän kuninkaallisten poliittista vaikuttavuutta. Toisaalta esimerkiksi Elisabetin juhlavuoden "mahalaskun" painottaminen uutisessa, joka koskee hovin jäsenen seksuaalirikossyytettä, voi saada yleisön kyseenalaistamaan esitettyjä prioriteetteja, mikä taas voisi johtaa yhteiskunnallisempaankin pohdintaan.

Vaikka hovia esitetään uhriskurssissa myös kokonaisuutena ja toimijana, siihen ei uhriasetelman vuoksi kohdistu erityistä kriittisyyttä, esimerkiksi: "Mitä ilmeisimmin hovi on arvioinut, että *prinssin imagon parantamiseksi ei enää ole tehtävissä mitään* ja siksi *raskas mainehaitta* siirretään ulkokehälle" (IS 16.1.2022). Katkelmassa rakentuu mielikuva, jossa hovi on maineensa uhalla yrittänyt pelastaa prinssi Andrew'n imagon, mutta työstä huolimatta tavoitetta ei ole saavutettu. Toisaalta katkelman voi tulkita niinkin, että hovi on tulkinnut tilanteen niin hankalaksi, ettei sitä ole kannattanut edes yrittää korjata. Sanalla *mainehaitta* rakentuu mielikuva, jossa hovin maineen pelastaminen on tilanteessa tärkeintä. Toki kyseessä onkin tarkkarajaisesti prinssi Andrew'hun liittyvä konflikti, mutta uhriskurssilla hovia ei vain yksinkertaisesti irroteta uutisoinnista tai konfliktista, vaan asetetaan kärsijän asemaan. Väitetyn rikoksen uhri asettuu julkaisussa lähinnä maininnan tasolle.

Uhriskurssin keinoin aineistossani tuodaan ilmi myös kuninkaallisten kyseenalaistettua toimintaa. Toiminnan kehystäminen kuninkaallisten omien negatiivisten tunteiden

kautta pehmentää syntyvää mielikuvaa. Kuninkaallisista ei siis luoda täysin siloteltua kuvaa, koska esimerkiksi paheksuttua toimintaa tuodaan aineistossa ilmi, mutta kuninkaalliset esitetään tavallaan oman paheksuttavan toimintansa uhreina.

”Huolimatta siitä, että kyseessä oli maan historian pahin kaivosonnettomuus, *Elisabet kieltäytyi vieraillemasta turmapaikalla (...). Vihdoin kahdeksan päivää turman jälkeen hän saapui katsomaan tuhoja ja puhumaan selviytyneille. Elisabet on myöhemmin kutsunut viivyttelyään ”suurimmaksi katumuksen aiheekseen”.*” (IS 6.2.2022.)

Onnettomuuden vakavuuden ja hitaan toiminnan vuoksi kuningatar Elisabetista rakentuu katkelmassa alkuun kylmähkö kuva. Kriittisyyden jälkeen mielikuva pehmentyy, koska kuningatar katuu kyseenalaistettua toimintaansa. Se, että kuningattaren katumus ilmaistaan sitaateissa, luo mielikuvaa, jossa sanat ovat kuin suoraan kuningattaren suusta. Voidaan ajatella, että katkelmassa uhriksi muodostuu tapaturman uhrien lisäksi myös kuningatar itse. Vaikka kuningattaren katumuksen aihe ei ole yleisölle samaistuttava, luovat tunteen ilmaiseminen ja virheen myöntäminen kuningattaresta inhimillisempää mielikuvaa. Yleisö voi siis tunteiden ja sympatian kautta kokea yhteyttä kuninkaallishahmoihin, vaikkei aihe olisi muuten samaistuttava (Conboy 2014, 176–177).

Uhridiskurssissa Britannian kolonialistinen historia nousee paikallistamistani diskursseista esiin. Aihe tuodaan ilmi lähinnä mainintoina yhdessä aineistoni artikkelissa, joka on kuningatar Elisabetin valtakauden 70-vuotispäivänä julkaistu pidempi henkilötyyppi-nen artikkeli.

”1960-luvulle tultaessa *Elisabetin* kerran *mahtava valtakunta* oli *vaikeuksissa*. *Siirtomaa-ajat alkoivat olla ohi*, ja Britannia *menetti* suurimman osan *hallussaan olleista* alueista eri maanosissa.” (IS 6.2.2022.)

Katson, että kolonialismi asettuu aineistossani osaksi kuninkaallisuutisissa aiemmin yleiseksi katsottua historiallista narratiivia (Blain ja O’Donnel 2003, 80–81), eli siirtomaa-ajan tapahtumat liitetään osaksi menneisyyttä ja kuninkaallisten tarinaa. Kolonialismin purkautumisesta syntyy mielikuva takaiskuna kuninkaallisille. Menetettyä valtakuntaa esitetään ikään kuin *Elisabetin* omaisuutena ja hänen *hallussaan olleena*, jolloin mainituista siirtomaa-ajoista ei synny erityisen kyseenalaistavaa mielikuvaa. Elisabetin

omistajuuden ilmaiseminen myös liittyy kolonialismia Elisabetiin. Ilmaus *kerran mah-tava valtakunta* painottaa menetystä. Koska näkökulmassa painottuvat kuninkaallisten kokemat vaikeudet, ei tilanteen vaikutuksia esimerkiksi kolonialismista itsenäistyneille valtioille tuoda ilmi. Toisaalta se, että kolonialismia tuodaan yleensäkin esiin tai se, että sitä tuodaan esiin kuninkaallisten tunteiden tai kokemusten kautta, voi aktivoida yleisöä pohtimaan aihetta sekä kuninkaallisten suhtautumista siihen.

Kokonaisuudessaan uhriskurssissa viihdejournalsmin rooli poliittisen keskustelun ka-talysaattorina näyttöytyy monijakoisena. Uhriasetelman sekä siihen liittyvän säälin tun-teen voitaisiin ajatella heikentävän poliittista vaikuttavuutta, koska jos julkisuudenhen-kilö mielletään esimerkiksi median uhriksi, ei pohja poliittiselle vaikuttavuudelle ole va-kaa (Ahva ym., 2014, 197). Toisaalta uhriskurssissa näyttöytyy poliittisesti relevantteja tietoja, joita omaksumalla ja tarkastelemalla yleisö voi rakentaa kriittisempääkin ym-märrystä kuninkaallisuutisten sisällöistä. Jos ajatellaan, että yleisö ei vain vastaanota tie-toa vaan myös prosessoi sitä suhteessa omiin kokemuksiinsa ja ajatuksiinsa (Weinmann ja Vorderer 2018, 469), voi esimerkiksi siirtomaa-aikojen päättymisen esittäminen pel-kästään hovin kokeman menetyksen näkökulmasta saada lukijan pohtimaan taustalla kyteviä merkityksiä.

Uhriskurssissa yhteiskunnallinen vaikuttavuus liittyy myös siihen, millaisen tilanteen uhrina kuninkaallishahmo on. Prinssi Andrew'n seksuaalirikossyyteutiset kytkeytyvät valta-asemassa olevien kyseenalaistettuun toimintaan, sen esille tuomiseen ja mahdol-lisesti siitä keskustelun herättämiseen. Kuninkaallishahmot eivät vaikuta siis varsinais-esti itse herättelevän poliittista keskustelua, mutta heidän kauttaan yhteiskunnallisem-pia aiheita voi nousta osaksi viihde- ja julkisuutisointia. Esiin tuodut yhteiskunnalliset ongelmat eivät kuitenkaan liity välttämättä suoranaisesti monarkian rakenteisiin.

Hovista ja kuninkaallisista uhriskurssin välityksellä syntyvä kokonaiskuva on ristiriitai-nen. Toisaalta hoviin tai kuninkaallisiin kohdistuvaan kritiikkiin liitetään sympatian he-rättäminen, mikä saattaa neutraloida kriittisiä otteita. Toisaalta hovin ja sen jäsenten kärsimys luo kuvaa, jossa kuninkaallisten toiminnalla voi olla heihin vaikuttavia seurauk-sia. Yleisölle voi myös herätä kysymyksiä siitä, miksi julkaisuissa korostetaan

kuninkaallisten uhriasemaa tilanteessa, jossa on esimerkiksi kuolonuhreja. Tällöin diskurssi voi toimia ajatusten herättäjänä kuninkaallisista syntyvän utooppisen kuvan kautta.

4.4 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tässä alaluvussa kokoan yhteen analyysini tuloksia ja tarkastelen niitä luvussa kaksi esittämäni teoreettiseen viitekehykseen peilaten. Lisäksi tarkastelen analyysini tuloksia suhteessa tutkielmani tavoitteisiin ja tutkimuskysymyksiin.

Johdantoluvussa asetin tutkielmalleni seuraavat tutkimuskysymykset:

1. Millaisia diskursseja kuninkaallisuutisissa esiintyy Ilta-Sanomien viihdeuutisissa tammi-helmikuussa 2022?
2. Huomioidaanko diskursseissa Britannian kolonialistista historiaa ja sen haittavaikutuksia osana kuninkaallisiin liittyvää todellisuutta?
3. Tuodaanko kuninkaallisuutisten kautta esiin aiheita, jotka voisivat herättää yhteiskunnallista tai poliittista keskustelua?

Aineistostani paikallistui kolme diskurssia, joiden kautta kuninkaallisia esitetään Ilta-Sanomien viihdeuutisissa. Diskurssit ovat kansa- ja yhteisödiskurssi, perhediskurssi sekä uhridiskurssi. Diskurssit ja niiden piirteet on jaoteltu tarkemmin alla (ks. Taulukko 1).

Taulukko 1. Diskurssit ja niitä määrittävät piirteet.

Kansa- ja yhteisödiskurssi	<ul style="list-style-type: none"> - kansan positiivisten ja negatiivisten reaktioiden painottaminen - kansan suora ja epäsuora osallistaminen - yhteisöllisyyden painottaminen samaistuttavuuden kautta
Perhediskurssi	<ul style="list-style-type: none"> - perhesuhteiden ja perheidyllin painottaminen - tunteiden ja samaistuttavuuden herättäminen - hovin jäsenten roolijako ja vastakkainasettelu
Uhridiskurssi	<ul style="list-style-type: none"> - vastoinkäymisten ja kuninkaallisten negatiivisten tunteiden painottaminen - konfliktien kääntäminen hovin ulkoisista hovin sisäisiksi - sympatiaan ja sääliin vetoaminen

Tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen perusteella kuninkaallisuutisoinnissa ei Britanniassa ole ollut 2000-luvun alkuun mennessä diskursiivista johdonmukaisuutta

iltapäivälehtien välillä tai niiden sisäisesti (Blain ja O'Donnell 2003, 30). Sen sijaan katsoisin, että aineistossani diskurssit ovat melko selkeästi paikallistettavissa.

Analyysin tulokset ehdottavat, että kuninkaalliset esitetään viihdeuutisissa pitkälti poliitikasta irrallisina julkisuudenhenkilöinä: heidän elämänsä käänteitä, perheydyllyä sekä vastoinkäymisiä on viihdyttävää seurata. Vaikka myös Britannian konfliktihistoriaa ja kuninkaallisiin liittyviä negatiivisia mielipiteitä nousee aineistossa esille, rakentuu niistä julkisuudenhenkilökuvaa tukevien diskurssien myötä osa kuninkaallisten tarinaa.

Aineistossa uutisointia johdattelevat vastakkainasettelut niin kuninkaallisperheen jäsenten kuin hovin ulkopuolistenkin tahojen välillä. Diskursseja muodostava kieli on ajoittain melko vahvasti tunteellisesti latautunutta, kuten se iltapäivälehdissä tapaa olla (Kitis ja Milapides 1997, 562). Teoreettiseen viitekehukseeni peilaten analyysini tulokset noudattelevat Britannian kuninkaallisuutisissa esiintyvää saippuaopperanarratiivia, satunarratiivia ja paikoin historiallista narratiivia (Blain ja O'Donnell 2003 81–85).

Esimerkiksi suorat kannanotot ovat keino, joiden kautta julkisuutiset voivat asettua osaksi poliittista keskustelua (Penney 2023, 1254). Kuninkaallisia ei enää liitetä osaksi poliittista päätöksentekoa (The Royal Family, ei pvm.), joten heidän poliittiset kannanotonsa ovat yleisesti harvassa. Tulkitsen, että kannanottojen vähäisyys sekä se, että kolonialismi rakentuu osaksi kuninkaallisten historiaa, voi vaikuttaa siihen, ettei kolonialismin vaikutuksia nyky maailmaan tuoda aineistossa ilmi. Yhdessä aineistoni julkaisussa on mainintoja kolonialismista, mutta niitä sävyttää kuninkaallisten vastoinkäymisten painottaminen ja ne liitetään osaksi historiaa. Siirtomaa-aikojen päättymisen rakennetaan kuninkaallisten näkökulmasta takaiskuksi, eikä kuninkaallisia painoteta esimerkiksi haitalliseen kolonialismiin liitetyn rakenteen edustajina. Maininnat kolonialismista eivät nouse henkilökeskeiseltä tasolta yhteiskunnallisemmalle tasolle. Kolonialismi rakentuu satunnaisesti osaksi kuninkaallisten tarinaa, ei osaksi nykypäivän konflikteja tai kriisejä.

Teoreettiseen viitekehukseeni peilaten voidaan katsoa, että kuninkaallisuutisten mahdollisuus poliittisen keskustelun nostattamiseen kytee aineistossani kahdessa seikassa. Ensinnäkin julkisuudehenkilöiden kautta journalistiseen mediaan voidaan nostaa

tavallisia ihmisiä koskevia asioita, jotka eivät muuten ylittäisi uutiskynnystä (Conboy 2014, 179). Toisekseen kuninkaallisuutisissa esiintyy poliittisesti relevanttia tietoa, jonka pohjalta kuninkaallisuutisilla on potentiaalia osallistaa yleisöä poliittisesti.

Yhtenä poliittisesti relevanttina tietona voidaan pitää kuninkaallisten kautta uutisiin nousevia yhteiskunnallisempia ongelmia. Esimerkiksi prinssi Andrew'hun kohdistuneisiin seksuaalirikossyytöksiin liittyvien uutisten voisi ajatella tuovan journalistiseen mediaan aiheen, jota ei yksityishenkilön kohdalla viihdeuutisissa puitaisi. Hovin voidaan tavallaan ajatella ottaneen tapauksessa kantaa, sillä syytösten jälkeen prinssi Andrew'lta poistettiin hänen sotilaalliset arvonimensä. Jos kaikki mediasisällöt mielletään poliittisesti relevantin tiedon perusteella samaan tapaan poliittisesti vaikuttaviksi (Weinmann ja Vorderer 2018, 467), voi tällaisen aiheen uutisointi herätellä myös yhteiskunnallisempaa ja poliittisempaa pohdintaa.

Toinen esimerkki poliittisesta potentiaalista paikallistuu uutisointiin kuningatar Camillan tittelistä. Uutisissa painotetaan kansan mielipidettä ja tuodaan se osaksi viihde- ja julkisjournalismia. Tavallisten ihmisten mielipiteiden esittäminen osana uutisointia, olivat kyseessä sitten yleisimmät tai ne kaikkein viihdyttävimmät mielipiteet, tavallaan pienentää kuilua uutisissa jalansijaa saavien mielipiteiden ja yleisön välillä. Myös muut kansan negatiiviset reaktiot voidaan mieltää poliittisesti relevantiksi tiedoksi: ne voivat painottaa sitä, että hoviin ja monarkiaan kohdistuu myös kriittisempiä näkökulmia.

Aineiston analysoimisen jälkeen havaitsin, että paikallistamieni diskurssien nimissä on osittaista samankaltaisuutta Noora Hapulin (2018) pro gradu -tutkielman tulosten kanssa. Hapuli on tutkinut diskurssianalyysin keinoin pro gradu -tutkielmassaan sitä, millaisia diskursseja Iltä-Sanomissa rakennetaan prinsessa Dianasta 20 vuotta prinsessan kuoleman jälkeen. Hänen paikallistamiinsa diskursseihin kuuluivat muiden muassa uhri-diskurssi sekä kansadiskurssi, joiden nimet yhtenevät osittain niiden diskurssien kanssa, joita itse tutkielmassani paikallistin. En ole tarkoituksellisesti tai tietoisesti nimennyt havaitsemiani diskursseja saman tyyppisillä nimillä. Yhtäläisyyden perusteella voitaisiin kuitenkin pohtia, onko kuninkaallisten esittäminen esimerkiksi kansan tai jonkinlaisen uhriasetelman kautta suomalaisissa kuninkaallisuutisissa toistuvaa.

5 POHDINTA

Tässä luvussa käyn läpi tutkimuksen kulkua, sen tavoitteiden saavuttamista sekä tutkimustulosteni yleistettävyyttä. Lisäksi pohdin tutkielmani mahdollisia puutteita sekä sitä, mihin suuntaan tutkielman aihetta voitaisiin mahdollisesti kehittää. Lopuksi reflektoin omaa ymmärrystäni suhteessa tutkimuksen tuloksiin, viihdejournalismoihin sekä kuninkaallisuutisointiin.

Diskurssianalyysi oli johdantoluvussa asettamilleni tavoitteille ja tutkimuskysymyksiini vastaamiselle soveltuva tutkimusmenetelmä. Luvussa neljä esittelin tutkimukseni keskeiset löydökset. Tiivistettynä kuninkaallisia esitettiin aineistossani kansa- ja yhteisödiskurssin, perhediskurssin sekä uhridiskurssin kautta. Britannian kolonialistisesta historiasta esiintyi aineistossani otteita, mutta ne sijoittuivat ainoastaan yhteen artikkeliin ja osaksi kuninkaallisten tarinaa. Kuninkaallisuutisointiin liittyvä poliittinen relevanssi paikallistui aineistossa kuninkaallishahmojen kautta uutisointiin nouseviin yhteiskunnallisiin aiheisiin, poliittisesti relevantteihin tietoihin sekä Britannian kansan reaktioihin.

Tulokset antavat suuntaa siitä, miten Britannian kuninkaallisia esitetään yksittäisen suomalaisen iltapäivälehdessä viihde- ja julkisuutisoinnissa. Aineistoni laajuus oli kandidaattitutkielmalle soveltuva, mutta laajasti yleistettävien tulosten saamiseksi otanta on suppea. Vaikka sekä aineiston ajallinen rajaus ja keruussa käytetty hakulauseke olivat perusteltuja valintoja, voivat ne vaikuttaa diskursseihin, joita uutisista paikallistuu. Tulosten yleistettävyyteen vaikuttaa myös se, että analyysini kohdistui vain yhteen suomalaiseen iltapäivälehteen. Mahdollinen jatkotutkimuksen kohde voisikin olla tarkastella ja vertailla diskursseja suomalaisten iltapäivälehtien kuninkaallisuutisten välillä: onko niissä diskursiivista johdonmukaisuutta, joka on aiempien tutkimustulosten mukaan (Blain ja O'Donnell 2003, 30) britannialaisissa kuninkaallisuutisissa katsottu vähäiseksi? Jatkotutkimusaiheena voitaisiin tarkastella myös sitä, onko eri kuninkaallishahmoja käsittelevien uutisten välillä diskursiivista johdonmukaisuutta.

Suomalaisissa iltapäivälehdissä ja suomalaisessa kontekstissa Britannian kuninkaallisia tarkastellaan hyvin etäältä esimerkiksi britannialaisiin lehtiin verrattuna. Katson, että

suomalaisissa uutisissa kuninkaallishahmot voi tästä syystä olla helppo mieltää nimenomaan julkisuudenhenkilöiksi, sillä Britannian monarkia ja siihen liitetty kolonialistinen toiminta eivät vaikuta suomalaiseen yleisöön välittömästi. Kolonialismin itsessään on kuitenkin katsottu olevan läsnä myös Suomen historiassa: esimerkiksi saamelaistutkija Rauna Kuokkanen on tulkinut suomalaista valtiota asuttajakolonialistisena (Keskinen 2021, 71). Vaikka kuninkaallisuutisointi ei siis suoraviivaisesti liity suomalaisiin tai Suomen historiaan, edustaa monarkia kuitenkin sellaista kyseenalaistettua toimintaa, jonka on katsottu olevan läsnä myös suomalaisessa kontekstissa. Näin myös suomalaisen uutisoinnin luomia mielikuvia aiheesta on mielekästä tarkastella.

Kuninkaallisuutisten analysoiminen poliittisemmasta näkökulmasta teroitti omaa ymmärrystäni siitä, millaisiin seikkoihin viihde- ja julkisjournalismin poliittisuus kytkeytyy. Viihdeuutiset voivat välittää yleisölle poliittisesti relevanttia tietoa, joten viihdejournalismin potentiaalia poliittisen keskustelun herättämiseen ei ole mielestäni mielekästä sivuttaa täysin. Itsekin viihdeuutisia kirjoittavana toimittajana katson, ettei myöskään yleisön kykyä tunnistaa viihdeuutisista poliittisempiakin aspekteja ja suhteuttaa niitä journalismin ulkopuoliseen todellisuuteen tulisi aliarvioida.

Katson, että viihdejournalismin poliittisia näkökulmia voitaisiin mahdollisesti teroittaa erilaisten kielenkäytön tapojen ja niiden luomien mielikuvien kautta: esimerkiksi tuloksissani keskeinen uhridiskurssi vaikuttaa hälventävän poliittisten aiheiden nousemista henkilötasolta yleisemmälle tasolle. En kuitenkaan väitä, että viihdejournalismin hypoteettinen suuntaaminen tietoisesti poliittisen tai yhteiskunnallisen osallistamisen suuntaan olisi yksiulotteista tai helppoa: viihdejournalismo mielletään usein vastapainoksi vakavalle sisällölle, ja aiheissa ja näkökulmissa painottuvat myös kaupalliset intressit. Katson kuitenkin, että viihde- ja julkisjournalismin mahdollisuus poliittisen keskustelun ja ajattelun herättämiseen on asia, joka toimittajien voisi olla hyvä työssään tiedostaa.

LÄHTEET

Kirjallisuus

- Ahmed, Mervat. 2020. "The 'Megxit' in British and American Headlines: A Critical Discourse Analysis." *Textual Trunings: An International Peer-Reviewed Journal in English Studies* 2(1): 135–151. <https://doi.org/10.21608/ttaip.2020.133421>
- Ahva, Laura, Heikki Heikkilä, Jaana Siljamäki ja Sanna Valtonen. 2014. "A bridge over troubled water? Celebrities in journalism connecting implicit and institutional politics." *Journalism* 15(2): 186–201. <https://doi.org/10.1177/1464884913488723>
- Aldrich, Robert ja Cindy McCreery. 2016. "The British royal family and the colonial empire from the Georgians to Prince George." Teoksessa *Crowns and Colonies: Europeans Monarchies and Overseas Empires*, toimittajat Robert Alrich ja Cindy McCreery, 27–50. United Kingdom: Manchester University Press. E-kirja, ProQuest Ebook Central.
- Blain, Neal ja Hugh O'Donnell. 2003. *Media, Monarchy and Power*. Bristol: Intellect. E-kirja, ProQuest Ebook Central.
- Clancy, Laura ja Hannah Yelin. 2018. "'Meghan's Manifesto': Meghan Markle and the Co-option of Feminism." *Celebrity Studies*, 11(3): 372–377. <https://doi.org/10.1080/19392397.2018.1541541>
- Clancy, Laura. 2023. "'If You Move in The Same Circles as The Royals, Then You'll Get Stories About Them': Royal Correspondents, Cultural Intermediates and Class." *Cultural Sociology* 17(3): 331–350. <https://doi.org/10.1177/17499755221092810>
- Clancy, Laura. 2021. *Running the Family Firm: How the monarchy manages its image and our money*. United Kingdom: Manchester University Press. E-kirja, EBSCOhost Ebooks – Academic Collection.
- Conboy, Martin. 2014. "Celebrity journalism – An oxymoron? Forms and functions of a genre." *Journalism*, 15(2): 137–255 <https://doi.org/10.1177/1464884913488722>
- Elder-Vass, Dave. 2012. *The Reality of Social Construction*. Cambridge: Cambridge University Press. E-kirja, ProQuest Ebook Central.

- Hujanen, Jaana. 2009. "Kiinnostavaa vai tärkeää? Ihmisläheisen journalismin kaksi polkua." Teoksessa *Journalismi murroksessa*, toimittaja Esa Väliverronen, 112–128. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja, Ellibs.
- Jerslev, Anne ja Mette Mortensen. 2023. "Celebrity News Online." Teoksessa *The Routledge Companion to News and Journalism*, toimittaja Stuart Allan, 334–342. New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003174790-40>
- Jokinen, Arja, Kirsi Juhila, Eero Suoninen. 2016. *Diskurssianalyysi: teorit, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino. E-kirja, Ellibs.
- Keskinen, Suvi. 2021. "Kolonialismin ja rasismien historiaa Suomesta käsin." Teoksessa *Rasismi, valta ja vastarinta: rodullistaminen, valkoisuus ja koloniaalisuus Suomessa*, toimittajat Suvi Keskinen, Minna Seikkula ja Faith Mkwesha, 69–84. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja, Ellibs.
- Kitis, Eliza ja Michalis Milapides. 1997. "Read it And Believe it: How Metaphor Constructs Ideology in News Discourse. A Case Study." *Journal of Pragmatics* 28(5): 557–590. [https://doi.org/10.1016/S0378-2166\(97\)00075-1](https://doi.org/10.1016/S0378-2166(97)00075-1)
- Kivioja, Pasi. 2008. *Iltapäivälehdet mediakentän ja yhteiskunnan murroksessa*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Lehti, Lotta, Lauri Haapanen ja Liisa Kääntä. 2018. "Diskurssintutkimus – monitieteinen ja monimenetelmäinen ala." *Soveltavan kielitieteen tutkimuksia* 2018 (11), 4–19. <https://doi.org/10.30660/afinla.75057>
- Marvick, Alice ja Danah Boyd. 2011. "To See and Be Seen: Celebrity Practice on Twitter." *Convergence*, 17(2): 111–231. <https://doi.org/10.1177/1354856510394539>
- Penney, Joel. 2023. "Entertainment journalism as a resource for public connection: A qualitative study of digital news audiences." *Media, Culture & Society*, 45(6): 1242–1257. <https://doi.org/10.1177/01634437231168310>
- Penney, Joel. 2022. *Pop Culture, Politics, and the News: Entertainment Journalism in the Polarized Media Landscape*. Oxford: Oxford University Press. E-kirja, EBSCOhos Ebooks.
- Pietikäinen, Sari ja Anne Mäntynen. 2019. *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino. E-kirja, Ellibs.

- Pramaggiore, Maria ja Páraic Kerrigan. 2022. "Brand Royal: Meghan Markle, feuding families, and disruptive duchessing in Brexit era Britain." *Feminist Media Studies*, 22(8): 2037–2057. <https://doi.org/10.1080/14680777.2021.1928258>
- Randell-Moon, Holly. 2017. "Thieves like us: the British monarchy, celebrity, and settler colonialism." *Celebrity Studies*, 8(3): 393–408. <https://doi.org/10.1080/19392397.2017.1299019>
- Semati, Mehdi ja Kate Zambon. 2021. "The Global Politics of Celebrity: Introduction to a Special Issue of Popular Communication: The International Journal of Media and Culture." *Popular Communication*, 19(3): 159–163. <https://doi.org/10.1080/15405702.2021.1922690>
- Shome, Raka. 2001. "White Femininity and the Discourse of the Nation: Re/membering Princess Diana." *Feminist Media Studies*, 1(3): 323–342, <https://doi.org/10.1080/14680770120088927>
- Siltaoja, Marjo ja Meri Vehkaperä. 2011. "Diskurssianalyysi johtamis- ja organisaatiotutkimuksessa." Teoksessa *Menetelmäviidakon raivaajat: Perusteita laadullisen tutkimustavan valintaan*, toimittajat Anu Puusa ja Pauli Juuti, 206–231. Helsinki: JTO.
- Turner, Graeme. 2014. "Is celebrity news, news?" *Journalism* 15(2): 144–152. <https://doi.org/10.1177/1464884913488719>
- Väliverronen, Jari. 2022. "Political Journalism Content in a New Era: The Case of Finnish Newspapers, 1995–2015." *European Journal of Communication*, 37(4): 373–392. <https://doi.org/10.1177/02673231211072662>
- Weinmann, Carina, Peter Vorderer. 2018. "A normative perspective for political entertainment research: Connecting deliberative democracy and entertainment theory." *Communication theory* 28(4): 466–486. <https://doi.org/10.1093/ct/qty018>

Muut lähteet

- Greenwood, Martin. 2021. "The Impact of the Past: How British Colonialism Affects the Modern World." Manchester University, 4.5.2021. Luettu 19.9.2023. <https://sites.manchester.ac.uk/global-social-challenges/2021/05/04/the-impact-of-the-past-how-british-colonialism-affects-the-modern-world/>.

- Hapuli, Noora. 2018. "Hyvästi taas, Diana! Ilta-Sanomien rakentamat diskurssit prinsessa Dianasta 20 vuotta kuoleman jälkeen." Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201804231562>
- Kansallinen mediatutkimus. 2022. KMT 2022 Lehtien lukijamäärät. Media Audit Finland, 1.11.2022. Luettu 20.10.2023. <https://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2022/11/KMT-2022-lukijamaarat-liite.pdf>.
- Karhunen, Panu. 2022. "Ilta-Sanomat on Suomen suurin uutismedia – kolme kuvaa näyttää, miten paljon teitä todella on." *Ilta-Sanomat*, 23.9.2022. Luettu 3.10.2023
<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000009088243.html>
- Kennedy, Niamh. 2023. "'Something out of a police state': Anti-Monarchy protesters arrested ahead of King Charles' coronation." *CNN*, 6.5.2023. Luettu 20.9.2023.
<https://edition.cnn.com/2023/05/06/uk/king-charles-anti-monarchy-protest-arrests-ckc-gbr-intl/index.html>
- Ouninkorpi, Olli. 2021. "Meghan väittää: Brittihovissa oltiin huolissaan Archie-pojan ihonväristä." *Ilta-Sanomat*, 6.5.2023. Luettu 18.10.2023.
<https://www.is.fi/viihde/art-2000007846742.html>
- The Royal Family. The Role of Monarchy. Luettu 24.20.2023. <https://www.royal.uk/role-monarchy>
- United Nations. 2023. "Root Causes of Conflicts in Africa Must Be Addressed beyond Traditional Response, Special Adviser Tells Security Council Debate on Silencing Guns." 30.3.2023. Luettu 19.9.2023.
<https://press.un.org/en/2023/sc15249.doc.htm>

LIITE 1: TUTKIMUSAINEISTO

Hakulinen, Juulia ja Siiri Siikarla. 2022. ”Vielä 20 vuotta sitten kuningatar Elisabet ei sie-
tänyt herttuatar Camillaa silmissään – tuore lausunto paljastaa totuuden muuttuneista
väleistä.” Ilta-Sanomat, 6.2.2022. [https://www.is.fi/kuninkaalliset/art-
2000008593159.html](https://www.is.fi/kuninkaalliset/art-2000008593159.html)

Hakulinen, Juulia. 2022. ”Kuningatar Elisabetin yllätysilmoitus poiki palautetulvan – Ca-
millan nimeäminen kuningattareksi sai osan briteistä jyrättämään.” Ilta-Sanomat,
7.2.2022. <https://www.is.fi/kuninkaalliset/art-2000008594282.html>

Jääskeläinen, Kirsi. 2022. ”Kuningatar Elisabet haluaa Camillalle kuningattaren tittelin.”
Ilta-Sanomat, 6.2.2022. <https://www.is.fi/viihde/art-2000008592724.html>

Jääskeläinen, Kirsi. 2022. ”Kuningatar Elisabetin toive on kuultu – Lapset tervehtivät ”ku-
ningatar Camillaa”.” Ilta-Sanomat, 9.2.2022. [https://www.is.fi/viihde/art-
2000008599446.html](https://www.is.fi/viihde/art-2000008599446.html)

Koivisto, Elina. 2022. ”Uskomattomat 70 vuotta vallassa” (hakukoneotsikolla ”Kuninga-
tar Elisabet hallitsijana 70 vuotta – kymmenen faktaa Elisabetista”). Ilta-Sanomat,
6.2.2022. <https://www.is.fi/kuninkaalliset/art-2000008577698.html>

Kuuskoski, Kaisla. 2022. ”Kova päätös kuningatar Elisabetilta: poisti prinssi Anderw’n
kaikki sotilasarvot ja rajasi poikansa asemaa rajusti.” Ilta-Sanomat, 13.1.2022.
<https://www.is.fi/kuninkaalliset/art-2000008538880.html>

Lehtovaara, Mimma. 2022. Kuningatar Elisabetin juhluvuodesta voi tulla mahalasku –
BBC:ltä karu kuvaus hovin toimista prinssi Andrew’n skandaalin yhteydessä. Ilta-Sano-
mat, 16.1.2022. <https://www.is.fi/kuninkaalliset/art-2000008543894.html>

Lempinen, Jenna. 2022. ”Kuningatar Elisabet lanseeraa oman ketsupin – kuninkaallisella
tuotteella suolainen hinta.” Ilta-Sanomat, 31.1.2022. [https://www.is.fi/kuninkaalli-
set/art-2000008577102.html](https://www.is.fi/kuninkaalli-
set/art-2000008577102.html)

Myllyniemi, Timo. 2022. "Katujuhlat, sotilasparaati, maailman ykköstähtien konsertti...Näin kuningatar Elisabetin 70-vuotista valtakautta juhlistetaan." Ilta-Sanomat, 10.1.2022. <https://www.is.fi/kuninkaalliset/art-2000008529705.html>

Ripaoja, Anttijussi. 2022. "Nähdäänkö Meghania enää koskaan Britanniassa? Tulenaralla tilanteella voi olla karut seuraukset, joista kärsii kuningatar Elisabet." Ilta-Sanomat, 24.1.2022. <https://www.is.fi/kuninkaalliset/art-2000008551784.html>

Ripaoja, Anttijussi. 2022. "Kuningatar Elisabet matkusti Sandringhamiin – aikoo levätä viikkoja lempipaikassaan." Ilta-Sanomat, 27.1.2022. <https://www.is.fi/kuninkaalliset/art-2000008571243.html>

Siikarla, Siiri. 2022. "70 vuotta vallassa olleen kuningatar Elisabetin virallinen potretti julki – koskettava yksityiskohta taustalla varastaa huomion." Ilta-Sanomat, 6.2.2022. <https://www.is.fi/kuninkaalliset/art-2000008593188.html>

Åkman, Erika. 2022. "Brittihovin entinen kokki paljastaa: tämä "roskaruoka" on kuningatar Elisabetin suosikki." Ilta-Sanomat, 13.1.2022. <https://www.is.fi/kuninkaalliset/art-2000008532070.html>